

Implementatie van vaktherapie binnen het onderwijs

‘Het perspectief van de vaktherapeut’

Een afstudeeronderzoek naar de implementatie van vaktherapie binnen het onderwijs.

Marlon Gering
479976
Mei 2016
Nijmegen

Beoordelaar 1: Ola Arent
Beoordelaar 2: Heleen Schuld

Opdrachtgeefster: Marcella Klamer

Creatieve Therapie – Beeldend aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
Beoordeling afstudeeronderzoek 8.1

Afstudeerdatum 30 augustus 2016

Samenvatting

Dit onderzoek is uitgevoerd om helderheid te verkrijgen over de huidige implementatie van vaktherapie binnen Stichting Meerkring, volgens de vaktherapeuten en het bestuur. De hoofdvraag is: *‘Welke mogelijkheden zijn er, met het verschil in doelstellingen, om de vaktherapie binnen Stichting Meerkring optimaal te implementeren volgens de vaktherapeuten en bestuur?’* Er zijn half gestructureerde interviews, bestaande uit vragen, stellingen, casussen en foto-elicitering, afgenomen bij drie deelnemers. Welke zijn geanalyseerd in Nvivo Plus, volgens de Grounded Theory van Strauss & Corbin. Uit de resultaten blijkt dat de verschillende doelstellingen van vaktherapie en het onderwijssysteem, een invloed hebben op de implementatie van vaktherapie binnen de Stichting. Het verschil in doelstellingen komt in grote lijnen neer op een kind centrale versus een agogische visie. Dit verschil maakt het lastig voor de verschillende partijen om met elkaar samen te werken. De samenwerking kan verbeterd worden wanneer er sprake is van synergie. Synergie kan ontstaan wanneer beide partijen hun eigen identiteit behouden en uitdragen, waardoor verschillen elkaar juist gaan versterken ($1+1=3$). De implementatie wordt door de deelnemers verschillend ervaren, daarom is het van belang dat er in de Stichting meer informatie over vaktherapie verspreid wordt. Wil vaktherapie binnen het onderwijssysteem implementeren dan is het van belang dat vaktherapeuten hun identiteit meer uitdragen, stagiaires worden betrokken bij de implementatie van vaktherapie, er meer informatie over vaktherapie wordt verspreid, beide partijen het kind centraal stellen en de vaktherapeut eerder betrokken wordt bij zorgoverleg. Binnen de Stichting kan het helpen wanneer het bestuur vaktherapie stevig positief stimuleert.

Voorwoord

Voor u ligt het onderzoeksverslag 'Implementatie van vaktherapie binnen de school'. Dit onderzoek is uitgevoerd binnen het onderdeel 'onderzoek en innovatie' van de opleiding Creatieve Therapie aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Het onderzoek heeft plaatsgevonden van 1 februari tot en met 30 mei, uitgevoerd door Marjolein Noordanus en mijzelf. Ieder had een eigen onderzoeksvraag en een eigen richting binnen het onderzoek. Er is voor gekozen om het onderzoek volgens dezelfde richtlijnen te behandelen, zodat de uitkomsten en verslagen van beide onderzoeken ook naast elkaar gelegd kunnen worden. Dit verslag beschrijft de implementatie van vaktherapie binnen Stichting Meerkring en de punten die de implementatie volgens de vaktherapeuten vertragen.

Graag wil ik de volgende personen bedanken voor hun medewerking gedurende het onderzoek en dit onderzoeksverslag: Heleen Schuld, voor haar begeleiding, betrokkenheid, kritische blik en feedback. Marcella Klamer, de opdrachtgeefster, voor haar onvermoeide inzet vaktherapie in het onderwijs op de kaart te zetten. Mede hierdoor is dit onderzoek binnen de Stichting mogelijk gemaakt. De vaktherapeuten en bestuur van de Stichting die mee hebben gewerkt aan dit onderzoek. Hun eerlijke en openhartige gesprekken hebben het onderzoek inhoud gegeven. Mijn vriend Gerben voor zijn geduld en behulpzaamheid van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat. Als laatste wil ik graag mijn onderzoeksgenoot, Marjolein Noordanus, bedanken voor haar openheid, vertrouwen en doorzettingsvermogen.

Dankbaar.

Marlon Gering

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	2
Voorwoord	3
1. Inleiding	6
1.1 Definiëring vaktherapie	6
1.2 Vaktherapie binnen Stichting Meerkring	6
1.3 Ontwikkelingen in de omgeving	7
1.3.1 Passend onderwijs	7
1.3.2 Decentralisatie.....	7
1.3.3 Preventieve hulpverlening	7
1.4 Implementatie MeerkringKindertherapie	7
1.5 Doelstellingen van onderwijs en MeerkringKindertherapie	8
1.6 Vraagstelling	9
1.6.1 Doelstelling onderzoek.....	9
2. Methode	10
2.1 Data verzameling.....	10
2.1.1 Deelnemers en werving.....	10
2.1.2 Half gestructureerd interview	10
2.1.3 Foto-elicatie	10
2.2 Data-analyse	11
2.2.1 Kwalitatieve analyse	11
2.2.2 Validiteit en betrouwbaarheid	11
3. Resultaten.....	12
3.1 Deelvraag 1.....	12
3.1.1 Interview.....	12
3.1.2 Foto-elicatie	13
3.2 Deelvraag 2.....	15
3.3 Deelvraag 3.....	16
4. Discussie	18
4.1 Evaluatie	20

5. Conclusie	21
5.1 Beantwoording hoofdvraag.....	21
5.2 Relevantie voor de beroepspraktijk	22
6. Aanbevelingen.....	23
Referenties	25
Bijlagen	28
A. Toestemmingsformulier vooronderzoek	28
B. Informed consent	29
C. Verklaring tot deelnameformulier	32
D. Interviewgids vaktherapeut	33
E. Interviewgids bestuur	35
F. Foto-elicatie.....	37
G. Voorbeeld uitschrijven interview.....	39
H. Voorbeeld samenvatten interview	40
I. Voorbeeld coderen interview.....	41
J. Fragment codeboom.....	42
K. Codeboom	43

1. Inleiding

In het stagejaar van de opleiding Creatieve Therapie kwam ik, net zoals Marjolein Noordanus, in contact met Stichting Meerkring. Hier heb ik op de SBO-school mijn stage afgerond. Dit jaar geef ik op een reguliere basisschool van Stichting Meerkring, één dag in de week, beeldende therapie. Ik heb gemerkt dat een vaktherapeut binnen het onderwijs veel voor het kind en haar ontwikkeling kan betekenen. Kinderen bloeien op, ze ervaren een plek waar iemand hen begrijpt zonder per se te hoeven praten, een plek waar ze zich volwaardig geaccepteerd voelen. De vaktherapeut behandelt en begeleidt het kind wanneer zij in haar ontwikkeling ergens is vastgelopen, door onder andere problematiek in de thuissituatie, psychosociale problematiek of ontwikkelingsstoornissen. Hoewel ik als vaktherapeut, het kind en ouders, de meerwaarde van vaktherapie ervaar, heb ik mij binnen het onderwijs niet altijd serieus genomen gevoeld. Het leek alsof het onderwijssysteem niet snapte wat vaktherapie inhoudt. Soms dacht de leerkracht dat ik als knutselbegeleiding diende, of een speeluurtje. Hierdoor ben ik mij af gaan vragen wat ik als vaktherapeut zou kunnen doen om de positie van vaktherapie binnen het onderwijs te verbeteren.

1.1 Definiëring vaktherapie

Vaktherapie is een verzamelnaam voor beeldende-, drama-, dans-, muziek- en psychomotorische therapie. Het is een behandelvorm waarbij gebruik gemaakt wordt van een ervaringsgerichte werkwijze (FVB, 2012). De ervaringsgerichte werkwijze komt tot stand doordat de therapeut zowel zichzelf als het medium, de technieken, werkvormen en materialen, inzet om de cliënt te behandelen (Schweizer et al., 2009; Smeijsters, 2008). Met als doel op emotioneel, cognitief, sociaal of lichamelijk gebied een wenselijke verandering, ontwikkeling, stabilisatie of acceptatie bij de cliënt te bewerkstelligen (Schweizer et al., 2009). Hoe een cliënt handelt in het medium is analoog aan het psychische proces wat bij de cliënt op treedt (Smeijsters, 2008).

1.2 Vaktherapie binnen Stichting Meerkring

Stichting Meerkring is de totaalorganisatie van het Openbaar Primair Onderwijs in Amersfoort. Kinderen worden binnen de scholen van de Stichting gestimuleerd te ontdekken wie ze zijn, wat ze kunnen en wat ze willen (Kuijpers & Brink, 2014). Vaktherapie binnen Stichting Meerkring is sinds 2003 vanuit een stagejaar geïntroduceerd door Marcella Klamer. Vanaf 2012 is vaktherapie, binnen de Stichting 'MeerkringKindertherapie' genoemd, opgenomen in het beleid. De therapieën worden op verschillende scholen gegeven door gediplomeerde vak- en speltherapeuten en vaktherapeuten in opleiding. De vaktherapeut werkt als ZZP'er (zelfstandige zonder personeel) in dienst van het kind, gefinancierd door ouders en maakt gebruik van de ruimte en materialen van school. De visie van MeerkringKindertherapie hanteert Rogeriaanse principes. Dit houdt in dat de beleving van het kind centraal staat, ook wel client-centered. Hierdoor zal het kind zich veilig en geaccepteerd voelen en zichzelf laten zien (Smeijsters, 2008). De vaktherapie is op maat en multi-methodisch. De vaktherapie vindt plaats binnen de school, de plek waar kinderen bezig zijn met het aanleren van cognitieve, sociale, en emotionele vaardigheden (Brink, Klamer & Bock, 2015). Hierdoor krijgen kinderen de zorg die ze nodig hebben op een laagdrempelige manier en kan het kind zich zo goed mogelijk ontwikkelen (French & Klein, 2012).

1.3 Ontwikkelingen in de omgeving

In de omgeving van zorg en onderwijs zijn onlangs enkele veranderingen doorgevoerd. Vanaf augustus 2014, hebben alle scholen een zorgplicht. Daarnaast hebben gemeenten, vanaf augustus 2015, de verantwoordelijkheid voor, onder andere, jeugdzorg, overgenomen van de Rijksoverheid. Deze veranderingen dragen bij aan betere preventieve hulpverlening (Nijendaal, 2014). Gezien MeerkringKindertherapie zorg biedt aan het kind in ontwikkeling, zijn de vaktherapeuten aan de voorkant van de ontwikkeling bezig. In het onderzoek van Weist (2007) komt naar voren dat tussen de 12% en 27% van de jeugd last heeft van gedragsproblemen, depressie en angst, terwijl maar 4% tot 9% van dezelfde groep hulp krijgt. Veel kinderen worden volgens dit onderzoek (nog) niet geholpen, vaktherapie in het onderwijs heeft een ingang.

1.3.1 Passend onderwijs

Alle scholen hebben een zorgplicht, wat betekent dat scholen verantwoordelijk zijn om alle leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, een goede onderwijsplek te bieden (Ministerie van OCW, z.d.a; Rijksoverheid, z.d.a). Hiervoor is het noodzakelijk om in regionale samenwerkingsverbanden samen te werken met reguliere en speciale scholen. De samenwerkingsverbanden hebben inzicht in welke ondersteuning hun regio kan bieden, doordat de school aangeeft wat zij kunnen doen om leerlingen een passende onderwijsplek te bieden (Ministerie van OCW, z.d.a). Deze wet leidt tot minder bureaucratie, goede docenten, minder tot geen thuiszitters en een betere afstemming tussen onderwijs en zorg (Ministerie van OCW, z.d.a).

1.3.2 Decentralisatie

Het voormalig jeugdzorgstelsel had een aantal tekortkomingen doordat organisaties, regelingen en bekostigingsregimes afzonderlijk en gezamenlijk bepaalde verantwoordelijkheden deelden (Nijendaal, 2014). Sinds januari 2015 heeft er een verschuiving plaats gevonden in de taken betreffende jeugdzorg. Dit wordt in de nieuwe Jeugdwet vormgegeven als een zorgplicht van gemeenten, de zogenoemde jeugdhulpplicht (Ministerie van OCW, z.d.b). De bestuurlijke en financiële verantwoordelijkheid komt hiermee bij de gemeente te liggen (Nijendaal, 2014). De gemeente heeft de taak om ieder kind die een vorm van jeugdhulp nodig heeft, die ook daadwerkelijk te laten krijgen (Ministerie van OCW, z.d.b). De Rijksoverheid (z.d.b) is van mening dat de gemeenten zorg effectiever, met minder bureaucratie en goedkoper kunnen leveren, omdat zij dichtbij de inwoners staan. Hiervoor is het van belang dat de gemeente samenwerkt met regionale belanghebbenden. Het uiteindelijke doel is om meer preventieve zorg en ondersteuning dichtbij te realiseren, in plaats van dure zorg achteraf (Nijendaal, 2014).

1.3.3 Preventieve hulpverlening

Het preventieve beleid richt zich op het verkleinen van risico's van ernstige problemen bij kinderen en adolescenten (Verdurmen et al., 2003). Preventieve hulpverlening neemt maatregelen om risico's op psychische problemen te verkleinen (Rigter & Hintum, 2015). Preventieve interventies richten zich op vele thema's, omdat alle instellingen die met jeugd te maken hebben in aanmerking komen (Verdurmen et al., 2003).

1.4 Implementatie MeerkringKindertherapie

MeerkringKindertherapie kent zowel voor- als nadelen. De voordelen zijn, onder andere, de korte lijnen met de omgeving van het kind, de toegankelijkheid en laagdrempeligheid van de therapie voor ouders en/of verzorgers en de school. Doordat de vaktherapeut zich op de plek

bevindt waar het kind cognitieve, sociale, en emotionele vaardigheden aangeleerd krijgt, kan zij gemakkelijker veranderingen doorvoeren vanuit de veilige leeromgeving van het kind. De therapeut zit 'dicht op het vuur' en kan hierdoor vroegtijdig ingeschakeld worden voor passende hulpverlening. De vaktherapeut is zichtbaar in school, toegankelijk en gemakkelijk te bereiken.

Echter zijn er ook nadelen, de opdrachtgeefster vraagt zich af: "Hoe kan het dat ondanks het feit dat we zo'n hoge kwaliteit neerzetten en de resultaten zo goed zijn, de therapie toch zo traag geïmplementeerd wordt in het onderwijs?" (M. Klamer, persoonlijke mededeling, 18 februari 2016). Wanneer MeerkringKindertherapie optimaal geïmplementeerd is in de Stichting, zal de zorg voor het kind beter verlopen. Van een optimale implementatie wordt gesproken, wanneer er twee identiteiten zijn, de school en de vaktherapeut. Zij begrijpen elkaar in wat ze doen en waar ze voor staan. Vanuit beide identiteiten wordt er open naar elkaar gekeken en met elkaar gesproken. Zodat er een optimale samenwerking kan ontstaan, waar sprake is van synergie ($1+1=3$). Randick & Dermer onderbouwen dat vaktherapeuten zich moeten afstemmen op het schoolse systeem. Echter met behoud en uitdragen van hun eigen identiteit, want alleen op die manier wordt er aan het kind de beste hulp geboden (2013). Regev, Green-Orlovich en Snir (2015) beschrijven meerdere factoren die de implementatie van vaktherapie kunnen beïnvloeden en die Meerkring vaktherapeuten (in opleiding) beamen. Zoals de fysieke condities van de therapie, onder andere het storen door leerkrachten of leerlingen tijdens een therapiesessie, of materialen die niet geleverd kunnen worden of te kostbaar zijn. Een ander nadeel is dat er op scholen vanuit een andere optiek, dan die van de vaktherapeut, naar het kind en zijn ontwikkeling gekeken wordt. De opdrachtgeefster herkent het verschil in zienswijze binnen de Stichting. Enerzijds staat de ontwikkeling van het kind centraal, anderzijds de educatieve groei. Binnen de therapie mag het kind zijn, ervaren en voelen, op die manier op ontdekking gaan. Het kind en zijn behoeftes staan centraal. Terwijl het onderwijssysteem uitgaat van uniciteit en overeenkomsten tussen kinderen en ze stimuleert binnen het systeem te laten slagen (Wengrower, 2001). Moriya omschrijft dat de ethische standaard van de school verschilt met die van de vaktherapeut, hierdoor wordt vaktherapie vaak niet begrepen en ontstaan er onrealistische verwachtingen (2006).

1.5 Doelstellingen van onderwijs en MeerkringKindertherapie

De school is een pedagogisch-didactisch instituut (Mulligen, Mijland & Nieuwenbroek, 2009). Het huidige Nederlandse onderwijssysteem voor basisonderwijs is opgebouwd vanuit kerndoelen, samengesteld door de overheid. De kerndoelen vormen de basis voor wat een kind, per vak, aan het eind van de basisschool moet weten en kunnen (Rijksoverheid, 2016a). Het onderwijs draagt bij aan de persoonlijke ontwikkeling van kinderen, zorgt voor overdracht van maatschappelijke en culturele verworvenheden en biedt kinderen de mogelijkheid tot participatie in de samenleving (Greven & Letschert, 2006). Daarnaast wordt er vastgesteld of doelen wel of niet bereikt worden. Dit dient als referentiekader voor (publieke) verantwoording, afgelegd aan bijvoorbeeld ouders en de onderwijsinspectie. Uitslagen van onder andere eindtoetsen, examens en jaarverslagen zijn de leidraad om te bepalen of een school en het kind de kerndoelen hebben behaald (Rijksoverheid, 2016b). Dit in tegenstelling tot de doelstelling van de vaktherapie. De vaktherapeut is afgestemd op de individuele behoefte van het kind (Regev et al., 2015) en probeert het kind in zijn geheel te begrijpen en accepteren. Dit verschil in doelstellingen zorgt volgens Regev et al., 2015; Moriya, 2006; Loesl, 2010 voor onenigheid en weerstand tussen de vaktherapeut en het onderwijssysteem.

1.6 Vraagstelling

Naar aanleiding van de voorgaande situatie beschrijving is onderstaande hoofdvraag opgesteld.

Welke mogelijkheden zijn er, met het verschil in doelstellingen, om de vaktherapie binnen Stichting Meerkring optimaal te implementeren volgens de vaktherapeuten en bestuur?

- 1) Wat zijn de verschillende doelstellingen in het onderwijssysteem en vaktherapie, volgens het bestuur en vaktherapeuten?
- 2) Hoe is de samenwerking tussen het onderwijs en vaktherapeut volgens het bestuur en vaktherapeuten?
- 3) Hoe is vaktherapie geïmplementeerd binnen de Stichting volgens het bestuur en vaktherapeuten?

Waar dit onderzoek de vraag beantwoord vanuit het bestuur en de vaktherapeuten binnen Stichting Meerkring, zal het onderzoek van Marjolein Noordanus zich richten op het onderwijssysteem.

1.6.1 Doelstelling onderzoek

Dit onderzoek verkrijgt helderheid over de huidige implementatie van vaktherapie binnen Stichting Meerkring, volgens de vaktherapeuten. Daarnaast kijkt dit onderzoek of het verschil in doelstellingen een invloed heeft op de implementatie. Hiermee komt het onderzoek tot mogelijkheden die het onderwijs of de vaktherapeut kan doorvoeren om de implementatie beter te laten verlopen. Dit kan leiden tot een verbeterde samenwerking tussen het onderwijskundig personeel en de vaktherapeut, hierdoor kan er optimale hulp geboden worden aan kinderen (Moriya, 2006). Daarnaast kan dit onderzoek gebruikt worden voor de onderbouwing van een product voor de Gemeente Amersfoort. Bij Gemeente Amersfoort is, tot op heden, nog niet bekend dat Stichting Meerkring vaktherapeuten als ZZP'er ruimte biedt binnen bepaalde scholen. Om gebruik te kunnen maken van financiering door de Gemeente Amersfoort moet er een goede productdefinitie en presentatie van het onderscheidend vermogen worden gegeven (Akkermans & Partners Support, z.d.).

2. Methode

Dit kwalitatieve onderzoek richt zich op een inventariserend onderzoek, waarbij er inzicht wordt verkregen over de bestaande situatie, hoe die in elkaar zit en wat er speelt (Baarda, 2014; Migchelbrink, 2014).

2.1 Data verzameling

Onderstaande tekst geeft een weergave van hoe de data in dit onderzoek verzameld is.

2.1.1 Deelnemers en werving

Dit onderzoek richt zich op de ervaringen van vaktherapeuten en het bestuur binnen Stichting Meerkring. Binnen de Stichting zijn er vaktherapeuten, beeldend en drama, een speltherapeut en vaktherapeutische stagiaires werkzaam. Er is gekozen om alleen de afgestudeerde vaktherapeuten te betrekken binnen dit onderzoek. Zij delen overeenkomstige expertise met betrekking tot het hebben van een eigen praktijk in het regulier basisonderwijs. Daarnaast is het bestuur van de Stichting gevraagd mee te werken aan het onderzoek. De deelnemers zijn allen geïnformeerd door een e-mail waarin het informed consent (bijlage B, pagina 30) bijgevoegd was. Daarnaast zijn de deelnemers mondeling op de hoogte gebracht en hebben zij het herziene toestemmingsformulier ondertekend (bijlage C, pagina 33).

2.1.2 Half gestructureerd interview

De gegevens zijn verzameld door mondelinge interviews waarbij gebruik is gemaakt van half gestructureerde interviews. Er is gebruik gemaakt van een interviewgids (bijlage D en E, pagina 34), bestaande uit vragen die aan elke deelnemer werden gesteld. Bij een half gestructureerd onderzoek is er ruimte om af te wijken en door te vragen op interessante onderwerpen (Velde, Jansen & Dijkers, 2015). Om tot een verdieping in het interview te komen is er gebruik gemaakt van stellingen en casussen. De stellingen en casussen zijn een afgeleide van bestaande of waargebeurde situaties, voortgekomen uit het vooronderzoek en eigen praktijkervaringen.

2.1.3 Foto-elicitering

Foto-elicitering is een kwalitatieve onderzoeksmethode waarbij gebruik wordt gemaakt van visuele stimuli zoals foto's (Vanderveen, 2008). Dit heeft als doel om verhalen en uitspraken te ontlokken bij de geïnterviewden (Harper, 2002). Vanderveen beschrijft dat beladen onderwerpen gemakkelijker bespreekbaar worden bij het gebruik van foto's, doordat de focus komt te liggen op de foto in plaats van de geïnterviewde (2008).

Tijdens de interviews zijn zelfgemaakte foto's ingezet (bijlage F, pagina 38). De foto's representeren situaties en onderwerpen gericht op het verschil in doelstellingen, die afkomstig zijn uit het voor- en literatuuronderzoek. Zoals beschreven op pagina 9 is er een verschil in doelstelling en werkwijze tussen het onderwijssysteem en de vaktherapeut. Door het inzetten van foto's vanuit verschillende perspectieven wordt een reactie op het verschil in doelstellingen uitgelokt.

2.2 Data-analyse

Onderstaande tekst geeft een weergave van hoe de rauwe data in dit onderzoek geanalyseerd is.

2.2.1 Kwalitatieve analyse

De interviews zijn woord voor woord uitgetypt, alvorens er een samenvatting van is gemaakt (bijlage G en H, pagina 40). De samenvatting is binnen een week teruggestuurd naar de betreffende deelnemer. De deelnemer werd gevraagd of de samenvatting de lading van het interview voldoende dekte. Wanneer de deelnemer nog iets kwijt wou naar aanleiding van de samenvatting was daar de gelegenheid toe. Na de goedkeuring van de samenvatting door de deelnemer is de data geanalyseerd volgens de Grounded Theory van Strauss & Corbin uit 1990 (Boeije, 2014), met gebruik van het programma NVivo Plus. Volgens Boeije bestaat de analyse uit drie stappen: open codering, axiale codering en selectieve codering (2014). Tijdens het open coderen zijn belangrijke data voorzien van een label. Er is geprobeerd zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke zin te blijven (Baarda, 2014). Dit wordt gedaan door in-vivo codes, taal die de deelnemers gebruiken en taalgebruik van de onderzoeker, of constructed codes, begrippen vanuit de literatuur (Boeije, 2014). In bijlage I op pagina 42 is een fragment van open codering in NVivo Plus weergegeven. Na open codering is gestart met axiale codering. Hier worden verbanden gelegd tussen de verschillende labels en gelijksoortige labels worden samengevoegd, zie bijlage J op pagina 43 (Boeije, 2014). Als laatste is de stap selectieve codering uitgevoerd, hierdoor is een hiërarchisch systeem in de categorieën ontstaan, zie bijlage K op pagina 44 (Boeije, 2014). Door deze drie stappen te doorlopen is de data opnieuw geordend. De analyse van de categorieën is gedaan door te kijken naar de overeenkomsten en verschillen tussen deelnemers en deze te beschrijven. Daarnaast zijn de categorieën vergeleken met wat er wordt gevraagd of wat de foto's representeren.

2.2.2 Validiteit en betrouwbaarheid

Om de validiteit te waarborgen is er gebruik gemaakt van twee methodes, half gestructureerde interview en foto-elicitering. De gegevens kunnen elkaar versterken en voor meer verdieping zorgen. Door de half gestructureerde interviews heeft de deelnemer de vrijheid ook eigen gekozen ervaringen te delen. Echter vraagt het ook een actievere houding van de interviewer, zij moet op de juiste momenten doorvragen om tot een verdieping te komen.

Om de betrouwbaarheid te waarborgen is er in het onderzoek gebruik gemaakt van verschillende evaluatiemomenten. De respondenten werden gevraagd, via e-mail, te reageren op de, door de hoofdonderzoekster samengestelde, samenvatting. Daarnaast waren de interviews zogenaamde duo-interviews. De hoofdonderzoekster leidt het interview en de ander notuleerde en hield zich bezig met de apparatuur. Hierdoor zijn de taken verdeeld en kan de hoofdonderzoekster zich richten op het interview. Een nadeel met betrekking tot de betrouwbaarheid is de betrokkenheid van de onderzoeksters binnen Stichting Meerkring. De objectiviteit is gewaarborgd door handvaten vanuit de literatuur te gebruiken en veelvuldig overleg met de onderzoeksbegeleidster.

3. Resultaten

De resultaten worden op de volgende pagina's per deelvraag weergegeven.

3.1 Deelvraag 1

Wat zijn de verschillende doelstellingen in het onderwijssysteem en vaktherapie, volgens de vaktherapeuten en het bestuur?

3.1.1 Interview

Tijdens het interview wordt meerdere malen gesproken over de doelstellingen van vaktherapie. Het bestuur ziet niet zozeer een verschil tussen de doelstellingen van de vaktherapie en het onderwijs, *"Ik zie nog niet meteen een automatisch verschil in de doelstellingen van het onderwijs en de vaktherapie. Het onderwijs wil dat kinderen tot ontwikkeling komen op cognitief en sociaal-emotioneel gebied. En de vaktherapeut wil niets anders, die wil ook dat kinderen tot ontwikkeling komen en hun belemmeringen uit de weg ruimen. Hierin vult de therapeut de school aan, want wanneer de belemmering uit de weg wordt geruimd kan het kind weer beter tot leren komen."* De vaktherapeuten benoemen doelstellingen van de vaktherapie, zoals privacy, kind centraal en therapeut-cliënt relatie. De therapeut-cliënt relatie wordt door alle deelnemers benoemd in het interview. Naast de doelstellingen, vertellen alle deelnemers iets over de rol van vaktherapie in het onderwijs.

Alle deelnemers vinden dat de vaktherapeuten een ondersteunende en verhelderende rol hebben voor leerlingen met zorg binnen het onderwijs. Het bestuur benoemt: *"...Wanneer je therapie op school plaats laat vinden is de drempel laag, je verliest bijna geen onderwijstijd ... komt het kind er ook nog sterker en steviger uit..."* Het bestuur stelt dat vaktherapeuten aan de voorkant van de ontwikkeling bezig zijn, preventief in plaats van curatief. Vaktherapeuten ervaren dat hun expertise gedeeld kan worden met het onderwijs, waardoor leerkrachten vaardiger worden en meer kennis en kunde krijgen, zodat ze beter met kinderen om kunnen gaan. In het naastgelegen tekstvak, Figuur 1, een voorbeeld van de ondersteunende rol van een vaktherapeut in het onderwijs.

In het interview worden verscheidene stellingen en casussen gepresenteerd die een appèl doen op de doelstelling privacy, zie bijlage D en E op pagina 34 voor de interviewgids. Een voorbeeld van zo'n casus is: *"Een leerling heeft graffiti op de schoolmuren gespoten. De school weet niet welke leerling hiervoor verantwoordelijk is en heeft de onkosten moeten bekostigen. Binnen de therapie vertelt de cliënt dat zij verantwoordelijk is voor de graffiti."* Een vaktherapeut reageert: *"...De school kan niet verwachten dat ik iets vertel, dit is vertrouwelijke informatie dat zou ik niet delen. Tenzij ik denk dat het een soort van levensbedreigende situatie is..."*. Op de drie stellingen en

"Een jongetje werd als kleuter overgeplaatst van het speciaal onderwijs naar regulier basisonderwijs. In groep 3 werd hij bij mij aangemeld met hele ernstige gedragsproblemen. Veel woedeaanvallen, wat men zei, ze konden hem met vier mensen niet in bedwang houden. In de observatieperiode zag ik angst, daarbij zag ik dat hij met zijn ene oog niet goed zag. Het bleek dat hij een glazen oog had. Dus veel van zijn reacties kwamen voort uit onbegrip en angst. Stel je maar voor ineens een bal tegen je hoofd aan krijgen, zonder te zien waar die vandaan kwam. De adviezen aan school waren hem op een andere plek in de klas laten zitten zodat hij beter overzicht heeft. Ik heb uitgelegd dat dit jongetje niet boos is maar bang. Vanuit de gedachte van EBL heb ik leerkrachten verteld hoe ze hem kunnen begeleiden door mee te bewegen, bevestigen en benoemen. Hij zit nu in groep 7 en het gaat hartstikke goed."

Figuur 1 – Citaat van een vaktherapeut over de rol van vaktherapie in het onderwijs.

casus die een appèl doen op de doelstelling privacy geven beide vaktherapeuten een reactie waarin het belang van privacy voor de cliënt naar boven komt. De vaktherapeuten vinden cliënt gegevens een medisch geheim en vertrouwelijke informatie in de therapeut-client relatie. Daarom is het van belang dat er tijdens een therapiesessie niet gestoord wordt, een vaktherapeut zegt hierop: *“...super bedreigend, dat maakt het onveilig voor het kind. Het proces van zowel het kind, als therapeut, als therapie wordt onderbroken, nee, no go, echt not done!”*.

De vaktherapeuten vertellen, dat zij het kind centraal stellen en langdurige client-centered therapie voor ieder kind op maat bieden. De vaktherapeuten stellen het belang dat de regels van de school niet de regels van de therapie zijn, zodat de vaktherapeuten mee kunnen bewegen met de cliënt, de behoefte centraal kunnen stellen.

Alle deelnemers benoemen de relatie tussen therapeut en cliënt als een vertrouwensrelatie. De vaktherapeuten ervaren het belang van deze relatie, omdat ze zichzelf inzetten als therapeutisch middel. Alle deelnemers benoemden dat de relatie tussen therapeut en cliënt in gevaar komt, wanneer vaktherapeuten pedagogische taken binnen de school en/of op het plein op zich nemen. Een vaktherapeut vermeldt dat wanneer er iets gebeurd in een schoolse setting, het kind of de situatie zal worden doorverwezen naar de leerkracht.

3.1.2 Foto-elicitering

In de foto's herkennen alle deelnemers bepaalde doelstellingen van de vaktherapie. Benoemd zijn mogelijkheden, keuzevrijheid, observatie, privacy, creativiteit en uniciteit.

Alle deelnemers benoemen, op verscheidene manieren, dat de vaktherapeut mogelijkheden aanbiedt, hierdoor creëert een vaktherapeut keuzevrijheid en mogelijkheden voor de cliënt. Alle deelnemers ervaren foto 10 (zie bijlage F, pagina 38 voor de foto's gebruikt tijdens de foto-elicitering) als een moment opname van vaktherapie, dit komt door de mogelijkheden die de werkvorm biedt. De deelnemers omschrijven deze mogelijkheden als 'alle verfkleuren door elkaar', 'het voetenwerk', 'keuze uit verschillende materialen', 'dat de kleur zwart er mag zijn', etc. Een vaktherapeut benoemt, hieronder in Figuur 2, wat het aanbieden van verschillende mogelijkheden kan creëren voor de cliënt.

Figuur 2 – Citaat van een deelnemer over de doelstelling 'mogelijkheden' van de vaktherapie.

De doelstelling 'mogelijkheden' hangt nauw samen met de doelstelling 'keuzevrijheid', uit de analyse komt naar voren dat keuzevrijheid een voorwaarde is voor verschillende mogelijkheden. Alle deelnemers benoemen bij keuzevrijheid dat de cliënt zelf mag kiezen welk materiaal er wordt gebruikt tijdens de sessie. Alle deelnemers vinden het prettig wanneer ze zelf mogen kiezen welk materiaal er gebruikt gaat worden. Een deelnemer geeft als reactie op foto 1 (zie bijlage F, pagina 38) *“...terwijl hier het kind de vrijheid heeft gekregen om met het middel, de verf, iets te doen, bezig te zijn. Om uiteindelijk naar het product te kijken met*

de vraag wat heeft het werkstuk me gebracht?"

Na analyse blijkt dat de vaktherapeuten observerend op de foto's reageren. Ze beschrijven wat ze waarnemen zonder te interpreteren, zoals krassen en strepen, twee delen, het smeren.

Wat opvalt is dat beide vaktherapeuten in hun reacties zoeken naar de persoon achter het werkstuk. De vaktherapeuten proberen de eigenheid en uniciteit van de persoon terug te zien in het werkstuk. Zo reageert een vaktherapeut op foto 9 (zie F, pagina 38): *"Als therapeut vind ik het leuk om te zien dat er toch een beetje variatie in alle werkstukjes zit. Ieder kind is toch een beetje uniek gebleven."*

Alle deelnemers vinden de 'eigen creativiteit' een voorwaarde voor creativiteit, twee deelnemers benoemen dat tijdens vaktherapie er met deze 'eigen creativiteit' vormgegeven wordt. Hiermee bedoelen de deelnemers dat cliënten de mogelijkheid krijgen om te ontdekken wat hun manier van vormgeven is. Zodat cliënten op hun eigen manier kunnen uiten. Volgens alle deelnemers is er sprake van creativiteit tijdens de vaktherapie.

Alle deelnemers vinden het van belang dat therapie in een ruimte gebeurt waar cliënt en therapeut niet gestoord worden, in de ruimte moet sprake zijn van privacy. Het bestuur ziet dit als een vanzelfsprekendheid, de vaktherapeuten herinneren zich het onbegrip van een niet storen bordje. Een vaktherapeut zegt als reactie op het niet storen bordje (foto 3, zie bijlage F pagina 38) *"Hier wordt gewerkt en moet je zo zachtjes mogelijk wegsluipen"*, een andere vaktherapeut benoemt *"Wel herkenbaar die struggle om zelf een manier te vinden dat mensen niet binnen komen of voor het raam gek gaan doen. Het proces wat je moet ondergaan om te bereiken dat mensen zich eraan gaan houden."*

Alle deelnemers herkennen naast doelstellingen van de vaktherapie, ook doelstellingen van het onderwijs, genoemd zijn doelgerichte aanpak, structuur en de inrichting.

Alle deelnemers benoemen de inrichting van het onderwijs. Zo noemt een vaktherapeut het open deuren beleid, er wordt ervaren dat het binnen het onderwijs heel normaal is om ergens even naar binnen te lopen. Bij foto 2 (zie bijlage F, pagina 38), een afbeelding van de inrichting van een lokaal, reageert het bestuur praktisch. Er wordt verteld wat te zien is en hoe het onderwijs op dit moment is vormgegeven. Terwijl de vaktherapeuten reageren met welk gevoel de ruimte bij hen oproept. Een vaktherapeut benoemt dat de inrichting van het lokaal niet als een plezierige ruimte voelt, ze vertelt: *"...er is weinig uitzicht, weinig plek voor dromen"*.

Alle deelnemers benoemen de doelgerichte aanpak van het onderwijs, in het tekstvak, Figuur 3, een dergelijke reactie van een deelnemer.

"Ja, daar wordt het allemaal tentoongesteld, het voelt als kinderarbeid. Ik merk dan toch wel dat wanneer ik naar binnen loop kinderen tegen hun ouders zeggen "kijk die is van mij!". Het onderwijs laat hier veel kansen liggen. Naar mijn idee kost dit meer energie dan een vrije tekening, omdat het dan precies zo moet zijn als het bedacht is. Maar dat doen ze niet vaak, kinderen hun gang laten gaan. Vaak hangt er bij een creatieve opdracht een bepaald doel achter, ze willen iets af kunnen lezen."

Figuur 3 – Citaat van een deelnemer over de doelstelling 'doelgerichte aanpak' van het onderwijs

Een andere deelnemer zegt over de doelgerichte aanpak: *“In het onderwijs wordt er snel geneigd om het in een bepaalde leerlijn te zetten, er wordt een doel aan gehangen.”* Binnen de creatieve opdrachten van het onderwijs missen alle deelnemers de waarde van eigen, individuele expressie. Zo benoemt een deelnemer: *“Allemaal dezelfde werkstukjes, waarschijnlijk gemaakt na aanleiding van een opdracht in de klas. Er is veel structuur geweest tijdens het maken van de werkstukken.”* Alle deelnemers ervaren door de structuur en doelgerichte aanpak van het onderwijs beperkte creativiteit en minder keuzevrijheid bij leerlingen. Het bestuur zou graag zien dat kinderen de mogelijkheid krijgen hun eigen creativiteit te uiten binnen schooltijd.

3.2 Deelvraag 2

Hoe is de samenwerking tussen het onderwijs en vaktherapeut volgens het bestuur en vaktherapeuten?

Alle deelnemers spreken over de behoefte naar synergie in de samenwerking tussen vaktherapie en het onderwijs. Wanneer er sprake is van synergie behouden beide hun eigen identiteit, waardoor er een en-en situatie ontstaat, in plaats van een of-of situatie, er is dan sprake van verdieping. Het bestuur ondersteunt deze gedachte met: *“het kind kan verwerking of emoties in de therapie kwijt, waardoor het op school beter kan functioneren.”* Alle deelnemers zien synergie nog niet als standaard gegeven in de samenwerking.

Alle deelnemers benoemen dat het in de samenwerking belangrijk is dat vaktherapeuten en het onderwijs met elkaar afstemmen. Want wanneer er met elkaar wordt afgestemd kun je de beste hulp bieden aan het kind. De vaktherapeuten willen graag afstemmen, onder voorbehoud van de privacy van de cliënt. De vaktherapeuten benoemen dat het in sommige gevallen, zoals een vechtscheiding of mishandeling, belangrijk is dat er wordt gecommuniceerd met het onderwijs. De vaktherapeuten benoemen het belang van doelen op elkaar afstemmen, zodat de vaktherapeut en het onderwijs van elkaar weet wie, wat doet. Een vaktherapeut geeft aan dat het in de samenwerking ook belangrijk is om de belangen van de school te zien. Hieronder een praktijkvoorbeeld, Figuur 4, dat het meebewegen met het onderwijs ondersteunt.

“... de school vond het best lastig een gesprek aan te gaan met ouders, omdat vader niet echt gemakkelijk was en ook wat gewelddadig kon zijn. Ook al dacht ik zelf niet aan autisme, heb ik voorgesteld het gesprek met ouders te voeren, omdat met een onderzoek dingen uitgesloten kunnen worden. Het is belangrijk om hier met de school mee te bewegen ook hun belangen zien...”

Figuur 4 – Praktijkvoorbeeld van een vaktherapeut over het meebewegen met het onderwijs.

De vaktherapeuten ervaren dat wanneer er open communicatie en ruimte voor de specialisatie van de vaktherapeut is er goed wordt samengewerkt. Vaktherapeuten en het onderwijs bieden dan samen de beste zorg aan het kind.

De vaktherapeuten noemen ook verbeterpunten in de samenwerking met het onderwijs. Ze vinden de verbeterpunten wel lastig te omschrijven, omdat ze de oorzaak of de oplossing (nog) onbekend is. De vaktherapeuten benoemen beide dat het onderwijs hun visie mag verrijken door de zorg van het kind centraal te stellen. Alleen op die manier kan het onderwijs en de vaktherapie multidisciplinair samenwerken. Dit gebeurt al op enkele scholen,

echter blijft het een kwetsbaar punt. Een vaktherapeut vertelt: *“...wanneer ik een kind op kom halen voor therapie en er is een toets dan wordt de toets aan de kant geschoven en zegt de leerkracht: ‘dan doen we de toets later wel’. Dit wordt gedaan omdat de zorg voor het kind centraal staat.”* De vaktherapeut herkent dat dit voor het onderwijs lastig kan zijn, omdat de leerkracht vaak gestructureerd en belast met hun werk zijn. Een vaktherapeut benoemt dat ze graag meer betrokken wil worden bij zorgoverleg en dat het onderwijs haar eerder mag inschakelen.

3.3 Deelvraag 3

Hoe is vaktherapie geïmplementeerd binnen de Stichting volgens het bestuur en vaktherapeuten?

De drie deelnemers geven elk een ander antwoord wanneer er gevraagd wordt een beeld te schetsen van de huidige implementatie. Een deelnemer vertelt dat de implementatie er op dit moment goed voor staat, echter vraagt het wel om onderhoud en aandacht. Want wanneer dat wordt losgelaten is de winst die geboekt is weer kwijt. Een andere deelnemer zegt dat vaktherapie niet optimaal geïmplementeerd is, maar dat ze ook niet ontevreden mogen zijn. Een andere deelnemer spreekt van geen implementatie van vaktherapie binnen het onderwijs. De deelnemer benoemt dat vaktherapeuten geen eigen plek, geen eigen positie hebben, vaktherapeuten vullen de gaatjes die er zijn. In dit interview wordt de implementatie vergeleken met het verhaal van Sisyphus: *“...qua positionering komt het neer op het verhaal van Sisyphus, die de steen omhoogduwt en continu naar beneden rolt. De vaktherapeut moet binnen het onderwijs vechten voor haar bestaansrecht, iedere keer opnieuw uitleggen wat het inhoud.”* Het bestuur ervaart dat de energie die er vanuit het bestuur gevraagd wordt met betrekking tot de implementatie minder dan voorheen is. In het begin was er het gevoel van *“...we trekken aan een dood paard...”*. Het bestuur ziet nu dat er ook scholen zijn die vaktherapie in het onderwijs omarmen.

Alle deelnemers bespreken de invloed van stagiaires op de implementatie van vaktherapie. Een deelnemer zit deze invloed als een win-win situatie, want stagiaires brengen een pakketje aan opdrachten, kennis en expertise met zich mee die de school (nog) niet heeft. Voor een andere deelnemer is dit een thema wat dubbel voelt, enerzijds is de samenwerking met stagiaires geweldig en dynamisch, het zijn harde werkers. Anderzijds is het vervelend dat stagiaires binnen dezelfde scholen tegen dezelfde problemen aan blijven lopen. Deze deelnemer ervaart gêne wanneer er aan de stagiaires vertelt moet worden dat hun ideeën niet zullen werken, of al geprobeerd zijn. Een andere deelnemer vraagt zich met betrekking tot de stagiaires af hoeveel moeite de Stichting doet om de vaktherapeuten binnen de Stichting te behouden, omdat er voornamelijk stagiaires werkzaam zijn. Het bestuur vindt het belangrijk om te borgen wat er is, zo heeft de begeleiding van stagiaires nu de maximale capaciteit bereikt.

Alle deelnemers vertellen over de ideale implementatie van vaktherapie in het onderwijs, zie Figuur 5 voor een citaat van een deelnemer. De vaktherapeuten zien als ideaalbeeld op iedere school, basis en voortgezet onderwijs, een vaktherapeut waarin verschillende media vertegenwoordigd zijn. Het bestuur en een vaktherapeut vullen hierop

“Het mooiste zou zijn wanneer er binnen de Stichting, maar ook op Hogescholen, meerdere besturen, de zorgverzekeraar en het Rijk, zouden inzien dat vaktherapie een grote toegevoegde waarde heeft op het onderwijs.”

Figuur 5 – Citaat van een deelnemer over de ideale implementatie van vaktherapie in het onderwijs.

aan dat er voldoende financiële middelen zijn, een dergelijke ruimte en geen discussie over materialen. Het bestuur zou het mooi vinden wanneer vaktherapie serieus wordt genomen op alle niveaus. Het bestuur noemt als voorbeeld dat de zorgverzekering vaktherapie nog niet serieus neemt, *“... want wanneer ik naar de fysiotherapeut ga, krijg ik een aantal sessies vergoed, terwijl ik vaktherapie zelf moet betalen.”* Een vaktherapeut zou graag zien dat vaktherapie net zoals de logopediste of remedial teacher een plek in het onderwijs heeft. Als ideaalbeeld stelt de vaktherapeut dat het onderwijs er een discipline bij krijgt.

Naast de ideaalbeelden noemen de vaktherapeuten ook concrete punten die de implementatie zouden kunnen verbeteren. Beide vaktherapeuten vinden dat het bestuur van de Stichting de vaktherapeuten steviger zouden mogen steunen. Dit zou het bestuur kunnen doen door vaktherapie positief te stimuleren. Een vaktherapeut benoemt dat het bestuur in gesprek zou kunnen gaan met de Gemeente Amersfoort. In het gesprek zou naar voren moeten komen welke zorg er binnen de Stichting geboden wordt. Daarnaast is hulp van de Gemeente gewenst op de MeerkringKindertherapie te faciliteren en uit te breiden. Een vaktherapeut benoemt ook een meer specifiek voorbeeld. In het beleid zou het bestuur kunnen onderbouwen, waarom vaktherapeuten gratis gebruik mogen maken van een ruimte binnen de school. Beide vaktherapeuten zien ook dat de kennis van vaktherapie in het onderwijs verbeterd mag worden. Beide vaktherapeuten ervaren dat het onderwijs tegen dezelfde onduidelijkheden blijven aanlopen. Vragen zoals “wat is vaktherapie?”, “wat doen vaktherapeuten?”, “welke indicaties zijn er?”. Een vaktherapeut zegt hierbij dat de kennis al wel beschikbaar is, er wordt ervaren dat het onderwijs de kennis niet aanneemt. De reden hiervoor is onbekend, de vaktherapeut kent de onderwijsgeest niet. Een vaktherapeut vertelt *“...soms niet goed weet wat ik doe. Ik denk dan ‘je hoeft ook niet precies te weten wat ik doe, want ik hoef van jou ook niet te weten hoe je doet wat je doet’.”*

4. Discussie

Het doel van dit onderzoek was het verkrijgen van helderheid over de huidige implementatie van vaktherapie binnen Stichting Meerkring. Dit is gedaan door onderzoek te doen naar de invloed van de verschillende doelstellingen van het onderwijs en vaktherapie op de implementatie. Daarnaast is er onderzocht hoe de deelnemers de implementatie en samenwerking tussen het onderwijskundig personeel en de vaktherapeuten ervaren.

Zoals verwacht hebben de verschillende doelstellingen van het onderwijssysteem en de vaktherapie een invloed op de implementatie van vaktherapie. Dit komt overeen met het onderzoek van Regev et al., 2015; Loesl, 2010; Moriya, 2006. Zij stellen dat er verschillen zijn in de ethische standaarden, visie en doelstellingen tussen het onderwijs en de vaktherapie. Het verschil in doelstellingen maakt het lastig voor de vaktherapeut om af te stemmen met het onderwijskundig personeel (Loesl, 2010). Waardoor onenigheid en weerstand ontstaat (Regev et al., 2015). De deelnemers van het onderzoek van Noordanus ervaren ook een verschil in doelstellingen tussen de vaktherapeuten en het onderwijssysteem (2016). Het verschil in doelstellingen laat zich in grote lijnen omschrijven als een kind centrale versus een agogische aanpak. Dit verschil maakt het lastig voor de verschillende partijen om met elkaar samen te werken, omdat hierdoor de essentie van vaktherapie niet goed begrepen wordt. Twee deelnemers van het onderzoek van Noordanus geven aan dat meer (ervaringsgerichte) voorlichting belangrijk is om meer kennis en ervaring op te doen met vaktherapie. Hoe de deelnemers de verschillende doelstellingen ervaren is terug te lezen in de resultaten, dit kan gebruikt worden om de identiteit van vaktherapie binnen het onderwijs te versterken. De vaktherapeutische doelstellingen die dit onderzoek zichtbaar heeft gemaakt zijn: privacy, kind centraal, therapeut-cliënt relatie, mogelijkheden, keuzevrijheid, observatie, creativiteit en uniciteit. Wat opvallend is dat het bestuur in eerste instantie aangaf het verschil in doelstellingen niet op die manier te ervaren, het bestuur benoemde het juist als een aanvulling op elkaar. Daarnaast is het opvallend dat de doelstelling privacy zowel in het interview als de foto-elicitering naar boven komt.

De samenwerking tussen de vaktherapeuten en onderwijskundig personeel wisselt per deelnemer en per situatie. Alle deelnemers hebben dezelfde visie over een optimale samenwerking, namelijk wanneer er sprake is van synergie. Dit komt overeen met het onderzoek van Randick, hij beschrijft dat wanneer vaktherapeuten hun eigen identiteit behouden en uitdragen, waarin ze open staan voor het onderwijssysteem, er de beste hulp kan worden geboden (2013). De vaktherapeuten ervaren dat wanneer er wordt samengewerkt met het onderwijskundig personeel, ze samen de beste zorg aan het kind kunnen bieden. Dit komt overeen met het artikel van Moriya, afstemming met de leerkracht is van belang voor goede hulp aan het kind (2006). Dit onderzoek brengt onder de aandacht dat de afstemming wordt bemoeilijkt door de ethische standaard van de vaktherapeut. De vaktherapeuten geven aan graag af te willen stemmen met onderwijskundig personeel, onder voorbehoud van vertrouwelijke informatie en privacy van de cliënt. De vaktherapeuten ervaren de ethische standaard van de school anders als die van henzelf, ook Moriya (2006) bevestigt dit gegeven. Dit maakt dat de vaktherapeuten zich soms in een ethisch dilemma bevinden, is het belangrijk om de school te informeren of de privacy van de cliënt voorop te stellen. Moriya raadt de vaktherapeut aan een diplomatieke houding aan te nemen en het belang van het kind centraal te stellen (2006). De vaktherapeuten bevestigen met de resultaten dat de privacy van de cliënt centraal staat. De deelnemers in het onderzoek van Noordanus zeggen begrip te hebben voor de privacy van de cliënt en vertrouwensrelatie van de vaktherapeut (2016). Toch geeft een deel van de deelnemers aan meer therapie

inhoudelijke informatie te willen, zodat het onderwijs overzicht kan bewaken en de vaktherapie en het onderwijs samen kunnen werken (Noordanus, 2016). De deelnemers geven alle drie verschillende meningen over de huidige implementatie, hierdoor is het lastig te stellen hoe de implementatie op dit moment precies zit. Wat het onderzoek wel kan stellen is dat op het moment van onduidelijkheid er dingen zijn die verduidelijkt en verbeterd kunnen worden. Dat de implementatie van vaktherapie in het onderwijs moeizaam verloopt, is in vergelijking met de literatuur niet vreemd. Wel is het van belang dat de implementatie van vaktherapie binnen de Stichting wordt verbeterd, omdat op die manier de beste hulp aan het kind geboden kan worden (Moriya, 2006; Gersch & Sao Joao Goncalves, 2006). De rol van stagiaires binnen de Stichting wordt ook verschillend besproken in de resultaten, daarom is het van belang stagiaires meer te betrekken bij de implementatie van vaktherapie in het onderwijs. Over de ideale implementatie zijn twee deelnemers het eens dat vaktherapie een standaard gegeven op basis- en voortgezet onderwijs zou moeten zijn, hierbij is het belangrijk dat vaktherapie over ruimte, financiële middelen en materialen beschikt. De deelnemers willen graag dat vaktherapie in het onderwijs een multidisciplinaire organisatie wordt. Gersch & Sao Joao Goncalves vermelden dat wanneer er meer multidisciplinair op scholen gezorgd kan worden voor kinderen, er meer structuur en effectievere zorg zal ontstaan (2006). Wanneer er effectievere zorg ontstaat binnen Stichting Meerkring, draagt de Stichting bij aan de zorgplicht van scholen. Daarnaast geven de vaktherapeuten aan dat het bestuur vaktherapie meer positief mag stimuleren. Een vaktherapeut benoemt dat dit kan door Gemeente Amersfoort te betrekken bij de zorgverlening van Stichting Meerkring. Op dit moment is er binnen de Gemeente Amersfoort nog niet bekend dat de Stichting vaktherapie aanbiedt aan leerlingen die vastlopen in hun ontwikkeling. De Gemeente heeft sinds januari 2015 een jeugdhulpplicht, waardoor zij moeten weten welke zorg er onder andere op iedere school geboden wordt (Ministerie van OCW, z.d.b). Zodat de organisaties die hulp leveren ook de financiële ondersteuning van de Gemeente kunnen krijgen.

Ook in de resultaten van de implementatie komt er naar voren dat het belangrijk is dat men kennis heeft van vaktherapie. Wanneer er meer kennis over vaktherapie in scholen aanwezig is, zal vaktherapie beter gefaciliteerd worden (Regev, et al, 2015). Een vaktherapeut benoemt dat de informatie beschikbaar is, in vorm van een beleidsdocument en folders. Echter wordt het ervaren dat het onderwijs deze kennis niet aanneemt. Dit lijkt in strijd te zijn met het resultaat dat de vaktherapeuten zelf het beleidsdocument van de school waar zij werkzaam zijn ooit of niet hebben gelezen. Mogelijk is het een gegeven dat beleidsdocumenten nauwelijks worden gelezen. De deelnemers van het onderzoek van Noordanus bevestigen het beeld dat het beleidsstuk niet wordt gelezen (2016). Het merendeel van de deelnemers kent het beleidsstuk wel (Noordanus, 2016).

4.1 Evaluatie

Beperkingen van dit onderzoek zijn het geringe aantal deelnemers. Binnen de Stichting zijn er op dit moment twee vaktherapeuten werkzaam, zij hebben beide deelgenomen aan het onderzoek. Echter was het interessant geweest wanneer een oud stagiair betrokken was bij het onderzoek, omdat de implementatie zich niet alleen afspeelt binnen de twee scholen van de vaste vaktherapeuten. Het bestuur heeft hierin een bijdrage geleverd door de implementatie vanuit een overzichtsrol te bekijken. Soms zorgde dit ervoor dat de resultaten van elkaar verschilden.

Daarnaast speelde tijd een grote rol binnen dit onderzoek. Waar eerst het plan was om groepsdiscussies met de verschillende deelnemers te houden. Werd dit plan vanwege tijdsdruk al snel gewijzigd in individuele, half gestructureerde interviews. Hierdoor is de waarde van kruisbestuiving weggefallen. Daarnaast zijn tijdens het interview met het bestuur de interviewvragen ingekort. Hierdoor zijn thema's zoals privacy en samenwerking nauwelijks besproken met het bestuur.

De foto-elicitering is van toegevoegde waarde voor dit onderzoek, omdat het meer verdieping geeft in de verschillende doelstellingen en hoe deze zich verhouden tot de implementatie. De gegevens uit de foto-elicitering komt overeen en verdiept de gegevens uit het interview. Mogelijk was het interessant geweest wanneer de foto-elicitering en interview ook qua afspraken uit elkaar waren getrokken. Zodat de triangulatie beter kon worden bevestigd.

Het gebruik van de Grounded Theory van Strauss en Corbin maakte dat de codering in verschillende faseringen verliep. Dit bood mij, als onervaren onderzoekster, veel handvaten, hierdoor kon ik stap voor stap bekijken en afstand nemen van de rauwe data. Echter maakte diezelfde onervarenheid het ook lastig, want naast de theorie voor het eerst uit te proberen was het programma, Nvivo Plus, ook een experiment. Het programma heeft mij veel structuur en verheldering geboden tijdens de analyse. Ik vermoed dat het programma nog meer mogelijkheden biedt, dan ik nu heb ervaren.

Een laatste punt is mijn persoonlijke ervaring met Stichting Meerkring, hierdoor heb ik voor-, maar ook nadelen ervaren binnen dit onderzoek. Het voordeel was dat ik zelf heb ervaren hoe vaktherapie binnen de Stichting zijn plek heeft. De motivatie voor mogelijke verheldering is dan groot. Ook konden persoonlijke connecties worden ingezet om deelnemers te benaderen. Een nadeel was juist de betrokkenheid met de Stichting. Soms was het lastig om kritisch afstand te nemen, de hulp van mede onderzoekster M. Noordanus en de onderzoeksbegeleidster hebben hierbij geholpen.

5. Conclusie

Dit onderzoek biedt verheldering over de implementatie van vaktherapie binnen Stichting Meerkring.

5.1 Beantwoording hoofdvraag

Welke mogelijkheden zijn er, met het verschil in doelstellingen, om de vaktherapie binnen Stichting Meerkring optimaal te implementeren volgens de vaktherapeuten en bestuur?

Uit het onderzoek blijkt dat er, met het verschil in doelstellingen, verschillende mogelijkheden zijn om vaktherapie optimaal te implementeren binnen Stichting Meerkring. Het blijkt dat de verschillende doelstellingen een invloed hebben op de implementatie van vaktherapie binnen Stichting Meerkring. Door dit verschil ervaren de vaktherapeuten niet altijd goed begrepen te worden. De mogelijkheid die dit onderzoek met betrekking tot het verschil in doelstellingen aanbiedt is synergie. Wanneer de vaktherapeuten haar eigen identiteit uitdraagt en kennis en informatie verspreidt over haar vak, zullen de verschillen elkaar juist bekrachtigen.

De samenwerking verloopt volgens de vaktherapeuten goed wanneer er open communicatie en ruimte voor de specialisatie van de vaktherapeut is. De samenwerking wordt bemoeilijkt door het ethisch dilemma waar vaktherapeuten tegen aan lopen, 'is het belangrijk om de school te informeren of de privacy van de cliënt voorop te stellen?'. De vaktherapeuten geven aan dat de privacy van de cliënt centraal staat, wat de cliënt vertelt en doet in vaktherapeutische context is medisch geheim. Uit het onderzoek van Noordanus blijkt dat het onderwijssysteem begrip heeft voor de privacy van de cliënt, echter wil het ook graag inhoudelijke informatie, om overzicht te behouden en samen te kunnen werken (2016). De mogelijkheid die dit onderzoek in de samenwerking ziet is een multidisciplinaire samenwerking tussen de vaktherapeuten en het onderwijs. Dit kan ontstaan wanneer beide partijen het kind centraal stellen en de vaktherapeut meer betrokken wordt bij zorgoverleg. Ook in de samenwerking ligt een grote mogelijkheid voor synergie. Wanneer de vaktherapeuten het ethisch dilemma uitspreekt en het belang van privacy uitdraagt, zullen de verschillen in de samenwerking elkaar juist bekrachtigen.

De implementatie wordt door de vaktherapeuten en het bestuur verschillend ervaren. Op het moment van onduidelijkheid is het van belang dat informatie en kennis gedeeld wordt. Ook stagiaires hebben een rol in de implementatie, zij geven therapie op scholen waar de vaste vaktherapeuten minder naamsbekendheid hebben. Als laatst ervaren de vaktherapeuten dat het bestuur een grotere positie in kan nemen om de implementatie te verbeteren. In deze deelvraag komen enkele mogelijkheden naar voren, namelijk vernieuwde, ervaringsgerichte informatie over vaktherapie, stagiaires meer betrekken in het uitdragen van MeerkringKindertherapie en het bestuur wat vaktherapeuten steviger mag stimuleren.

Uit dit onderzoek kunnen de volgende mogelijkheden om de implementatie binnen Stichting Meerkring te verbeteren geconcludeerd worden:

- 1) Vaktherapeuten mogen hun identiteit meer uitdragen;
- 2) Betrek stagiaires bij het verbeteren van de implementatie, laat ook hen delen en informatie uitwisselen. Draag gezamenlijk de identiteit van MeerkringKindertherapie;
- 3) Ervaringsgericht informatie uitwisselen over vaktherapie;
- 4) Het onderwijssysteem en vaktherapeuten stellen in hun samenwerking het kind centraal, zodat er meer multidisciplinair samengewerkt kan worden;
- 5) Het onderwijssysteem mag de vaktherapeut meer en eerder betrekken bij zorgoverleg;
- 6) Het bestuur mag vaktherapie stevig positief stimuleren.

5.2 Relevantie voor de beroepspraktijk

De informatie die uit dit onderzoek naar voren is gekomen biedt een verheldering op de huidige situatie. Daarnaast biedt het onderzoek mogelijkheden om tot een optimale implementatie van vaktherapie binnen Stichting Meerkring te komen. Met deze mogelijkheden kan de positie van vaktherapeuten binnen Stichting Meerkring gestimuleerd worden. Dit is van belang voor de beroepspraktijk, omdat er dan meer multidisciplinaire hulp aan kinderen geboden kan worden, waardoor er een effectievere zorg ontstaat (Gersch & Sao Joao Goncalves, 2006). Dit gaat samen met de invoering van passend onderwijs, de zorgplicht die scholen sinds augustus 2014 hebben (Rijksoverheid, z.d.a). Dit gegeven, gezamenlijk met de decentralisatie van de zorg van overheid naar gemeente, zorgt ervoor dat er wordt verwacht van zorginstanties dat er meer preventief hulp wordt geboden (Nijendaal, 2014). Vaktherapie in het basisonderwijs kan deze preventieve hulp het beste bieden wanneer vaktherapie optimaal geïmplementeerd is.

Voor de beroepsuitoefening bevestigt dit onderzoek dat vaktherapeuten trouw moeten blijven aan hun eigen identiteit. Wel is het van belang dat vaktherapeuten deze identiteit meer uitdragen, ze mogen zichzelf laten zien. Alleen op die manier kan synergie in de samenwerking tot stand komen.

Dit onderzoek kan bijdragen aan internationale literatuur over de effectieve therapeutische omgeving in het onderwijssysteem. Regev et al. beschrijven verschillende factoren die bijdragen aan de therapeutische omgeving in het onderwijssysteem. Dit onderzoek bevestigt factoren die Regev et al. benoemen, echter zijn er ook wat verschillen. Deze verschillen kunnen verklaard worden door waar het onderzoek is uitgevoerd. Regev et al. is uitgevoerd in Israël, waar dit onderzoek is uitgevoerd in één Stichting in Nederland.

6. Aanbevelingen

Om aanbevelingen te geven worden de mogelijkheden, voortgekomen uit dit onderzoek, hieronder verder uitgeschreven, zodat de praktijk de mogelijkheden kan realiseren.

1) Vaktherapeuten mogen hun identiteit meer uitdragen;

Hiervoor is het van belang dat alle vaktherapeuten van de Stichting dezelfde identiteit uitdragen. Om dit te kunnen bereiken is een visie van deze identiteit aan te raden. De visie is al grotendeels ontwikkeld door de vaktherapeuten in het beleidsdocument. Echter, is mijn ervaring, dat dit beleidsdocument niet altijd inzichtelijk is voor stagiaires. Mogelijk kan de informatie verkregen uit dit onderzoek een aanvulling geven op het huidige beleidsdocument. Dit kan gedaan worden door de vaktherapeutische doelstellingen te betrekken in het beleidsdocument. Daarnaast kunnen de vaktherapeuten (in opleiding) meer toelichting geven op de achterliggende redenen voor hun keuzes. Voorbeelden die naar voren komen in dit onderzoek zijn: 'wat is het belang van privacy', 'wat is het belang van de vertrouwensrelatie', 'wat is de meerwaarde van het medium'.

2) Betrek stagiaires bij het verbeteren van de implementatie, laat ook hen delen en informatie uitwisselen. Draag gezamenlijk de identiteit van MeerkringKindertherapie;

Vaktherapeuten in opleiding hebben ook een rol in de implementatie van vaktherapie. Om zorg te dragen dat de stagiaires dezelfde identiteit uitdragen is het belangrijk dat zij kunnen leren van de ervaringen van de vaste vaktherapeuten. Dit kan gerealiseerd worden wanneer aan het begin van het stagejaar de vaktherapeuten in opleiding samen komen met de vaste vaktherapeuten. De praktijkbegeleidster kan starten met informatie en ervaringen te verspreiden over de visie en uitvoering van vaktherapie binnen Stichting Meerkring. Zo'n ontmoeting van vaktherapeuten van Stichting Meerkring kan meerdere keren in het jaar plaatsvinden. Ik vermoed dat door zulke bijeenkomsten te organiseren vaktherapeuten in opleiding zich meer gesteund voelen door de organisatie. Vaktherapeuten in opleiding krijgen mogelijk ook meer handvaten aangereikt omdat ervaringen en kennis wordt gedeeld. Hierdoor kunnen vaktherapeuten in opleidingen meer zorg dragen voor de implementatie van vaktherapie op de scholen waar zij therapie geven.

Ook is het raadzaam vervolgonderzoek uit te voeren naar de ervaringen van vaktherapeuten in opleiding binnen Stichting Meerkring. Zij dragen bij aan de implementatie van vaktherapie binnen de Stichting, doordat zij op andere scholen, waar de vaste vaktherapeuten minder bekend zijn, therapie aanbieden.

3) Ervaringsgericht informatie uitwisselen over vaktherapie;

Uit dit onderzoek komt naar voren dat vaktherapeuten ervaren dat er meer behoefte is naar informatie over vaktherapie. Er is informatie beschikbaar in de vorm van flyers en een beleidsdocument. Mogelijk kan ervaringsgerichte informatie in de vorm van een presentatie, werkvorm of workshop hieraan bijdragen. Deze ervaringsgerichte presentatie kan ontwikkeld worden door de vaktherapeuten in opleiding als opdracht binnen het vak KBO (Kwaliteit en Beleidsontwikkeling). Van belang is dat de vaktherapeuten in opleiding dan goed op de hoogte zijn van de werkwijze en visie van MeerkringKindertherapie. Wanneer stagiaires vroeg worden betrokken bij dit proces zal hun impact van grotere waarde zijn.

4) Het onderwijssysteem en vaktherapeuten stellen in hun samenwerking het kind centraal;

Alhoewel het onderwijssysteem vaak noemt dat zij het kind centraal stellen, benoemen de vaktherapeuten in dit onderzoek dat zij dit anders ervaren. De vaktherapeuten ervaren dat het onderwijs veelal volgens de norm wordt overgebracht, hierdoor gaat de eigen individuele behoefte en benadering van het kind verloren. Het bestuur herkent deze ervaring, het bestuur benoemt in het interview regelmatig graag meer eigen creativiteit van leerlingen te willen zien. Dat kinderen mogen leren hun eigen expressie op papier te zetten. Dit onderzoek kan niet bepalen hoe het onderwijssysteem hun visie aan moet passen en of dit haalbaar is binnen de kerndoelen gesteld door de overheid. Een verandering in visie moet voortkomen uit belangen en inzichten van het onderwijs zelf, hiervoor is vervolgonderzoek aan te raden. Mogelijk niet alleen vanuit de visie van de vaktherapeut, maar ook vanuit het onderwijs zelf. Aan te raden is om het onderzoek van M. Noordanus te lezen, haar onderzoek geeft meer inzicht in de ervaringen van het onderwijssysteem. Wanneer beide scripties gelezen worden dragen de onderzoeken bij aan begrip voor elkaars identiteit.

5) Het onderwijssysteem mag de vaktherapeut meer en eerder betrekken bij zorgoverleg;

Wanneer het onderwijssysteem eerder en vaker hulp in roept van de vaktherapeut kan de expertise van de vaktherapeut bijdragen aan een betere hulpverlening voor het kind.

6) Het bestuur mag vaktherapie stevig positief stimuleren.

Dit zou in samenspraak met de vaktherapeuten kunnen gebeuren. Mogelijk kan het bestuur het belang van vaktherapie meer uit dragen. Tevens kan het bestuur een standpunt innemen in de huidige 'grijze gebieden', zoals het onderbouwen van het gratis gebruik van ruimte binnen de school en hun visie delen over de toekomst van vaktherapie in het onderwijs. Ook zou het bestuur een grotere rol kunnen spelen in de stap naar de Gemeente toe.

Referenties

- Akkermans & Partners Support. (z.d.). Onderzoek naar Zorginkoop bij gemeenten. Gedownload op 27 februari 2016, van <https://www.pianoo.nl/sites/default/files/documents/documents/onderzoekzorginkoopgemeenten.pdf>
- Baarda, D. B. (2014). *Dit is onderzoek!: Handleiding voor kwantitatief en kwalitatief onderzoek*. (2^e druk). Groningen: Noordhoff Uitgevers.
- Boeije, H. (2014). *Analyseren in kwalitatief onderzoek. Denken en doen*. (2^e druk). Den Haag: Boom Lemma uitgevers.
- Brink, van der, C., Klammer, M., & Bock, A. (2015, januari). *Kindertherapie binnen Meerkring. Ondersteuning voor passender onderwijs*. Beleidsdocument Stichting Meerkring, Amersfoort.
- French, L. & Klein, R. (2012). *Therapeutic Practice in Schools: Working with the child within: a clinical workbook for counsellors, psychotherapist and art therapists*. (1^e druk). New York, London: Routledge – Taylor & Francis Group.
- FVB. (2012). *Beroepscompetentieprofiel GZ- vaktherapeut*. Gedownload op 25 februari 2016, van http://www.vaktherapie.nl/userfiles/files/downloads_inlogdeel/2012-09-11_BCP_GZ-Vaktherapeut_WEBVERSIE.pdf
- Gersch, I. & Sao Joao Goncalves, S. (2006). Creative arts therapies and educational psychology: let's get together. *International Journal of Art Therapy*, 11(1), 22-32. doi:10.1080/17454830600674050.
- Greven, J. & Letschert, J. (2006). *Kerndoelen Primair Onderwijs*. Publicatie van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Den Haag: DeltaHage.
- Harper, D. (2002). Talking about pictures: a case for photo elicitation. *Visual studies*, 17(1), 13-26. doi: 10.1080/14725860220137345.
- Kuijpers, W. & Brink, van den, C. (2014, november). *Hoofd in de wolken, de voeten op de grond. Meerkring scholen voor het leven*. Strategisch beleidsdocument Stichting Meerkring en Stichting de Kosmos, Amersfoort, Nederland.
- Loesl, S. (2010). Introduction to the special issue on art therapy in schools: art therapy + schools + students=?. *Journal of the American Art Therapy Association*, 27(2), 54-56. doi: 10.1080/07421656.2010.10129718.
- Migchelbrink, F. G. H. M. (2014). *Handboek praktijkgericht onderzoek: zorg, welzijn, wonen en werken*. (2^e druk). Amsterdam: SWP.
- Ministerie van OCW (z.d.a). *Doelen passend onderwijs*. Geraadpleegd op 18 mei 2016, van <https://www.passendonderwijs.nl/over-passend-onderwijs/in-het-kort/doelen-passend-onderwijs/>
- Ministerie van OCW (z.d.b). *Nieuwe Jeugdwet*. Geraadpleegd op 18 mei 2016, van <https://www.passendonderwijs.nl/over-passend-onderwijs/jeugdhulp/nieuwe-jeugdwet/>

- Moriya, D. (2006). Ethical issues in school art therapy. *Journal of the American Art Therapy Association*, 23(2), 59-65.
- Mulligen, W., Mijland, I. & Nieuwenbroek, A. (2009). *Handboek kleine psychopathologie in school*. (1^e druk) Esch: Quirijn.
- Nijendaal, G. A. (2014). Drie decentralisaties in het sociale domein. In J. H. M. Donders (Eds.) & C. A. de Kam (Eds.), *Jaarboek overheidsfinanciën* (p. 85-100). Den Haag: Wim Drees Stichting. Verkregen van http://wimdreesstichting.nl/page/downloads/2014_4_Drie_decentralisaties_in_het_sociale_domein.pdf
- Noordanus, M. (2016, mei). *Vaktherapie in het regulier basisonderwijs, kwalitatief inventariserend onderzoek naar de implementatie van vaktherapie op scholen van Stichting Meerkring* (beoordeeld praktijkonderzoek). Instituut voor Vaktherapeutische en Psychologische Studies aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Nederland.
- Randick, N. M. & Dermer, S. B. (2013). The relationship of school art therapy and the American school counselor national model. *Journal of the American Art Therapy Association*, 30(1), 30-35. doi: 10.1080/07421656.2013.757507.
- Regev, D., Green-Orlovich, A. & Snir, S. (2015). Art therapy in schools – The therapist's perspective. *The Arts in Psychotherapy*, 45, 47-55.
- Rigter, J., & Hintum, M. van. (2015). *Ontwikkelingspsychopathologie bij kinderen en jeugdigen: een inleiding*. (3^e, herziene druk) . Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Rijksoverheid. (z.d.a). *Passend onderwijs*. Geraadpleegd op 18 mei 2016, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/inhoud/doelen-passend-onderwijs>
- Rijksoverheid. (z.d.b). *Decentralisatie van overheidstaken naar gemeenten*. Geraadpleegd op 18 mei 2016, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeenten/inhoud/decentralisatie-van-overheidstaken-naar-gemeenten>
- Rijksoverheid. (2016a). *Vakken en kerndoelen basisonderwijs*. Geraadpleegd op 25 februari 2016, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/basisonderwijs/inhoud/vakken-en-kerndoelen-basisonderwijs>
- Rijksoverheid. (2016b). *Inspectie van het onderwijs (onderwijsinspectie)*. Geraadpleegd op 25 februari 2016, van <https://www.rijksoverheid.nl/contact/contactgids/inspectie-van-het-onderwijs-onderwijsinspectie>
- Schweizer, C., de Bruyn, J., Haeyen, S., Henskens, B., Rutten-Saris, M., & Visser, H. (2009). *Handboek Beeldende Therapie: Uit de verf*. (1^e druk). Houten: Bohn stafleu van Loghum.
- Smeijsters (2008). *Handboek Creatieve Therapie*. (3^e, herziene druk). Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Vanderveen, G. (2008). Laat het zien!: Het gebruik van foto's in interviews. *Tijdschrift voor Criminologie*, 50(4), 384-393.

- Velde, van der, M., Jansen, P. & Dijkers, J. (2015). *Praktijkgericht onderzoek: opzetten, uitvoeren, analyseren en rapporteren*. (2^e, herziene druk). Hilversum: Concept uitgeefgroep.
- Verdurmen, J., Oort, van, M., Meeuwissen, J., Ketelaars, T., Graaf, de, I., Cuijpers, P., Ruiter, de, C. & Vollebergh, W. (2003). *Effectiviteit van preventieve interventies gericht op jeugdigen: De stand van zaken*. Utrecht: Trimbos-instituut.
- Weist, M. D., Rubin, M., Moore, E., Adelsheim, S., & Wrobel, G. (2007). Mental health screening in schools. *Journal of School Health*, 77(2), 53-58.
- Wengrower, H. (2001). Arts therapies in educational settings: an intercultural encounter. *The Arts in Psychotherapy*, 28, 109-115.

Bijlagen

A. Toestemmingsformulier vooronderzoek

Toestemmingsformulier

Vandaag heeft er een gesprek plaats gevonden ter voorbereiding op het onderzoek van Marjolein Noordanus en Marlon Gering. Dit onderzoek wordt uitgevoerd als onderdeel van de opleiding Creatieve Therapie aan de Hogeschool Arnhem en Nijmegen.

Het onderzoek heeft als doel om helder te krijgen wat de aansluiting van de vaktherapeutische praktijk binnen het onderwijs van Stichting Meerkring op dit moment is.

U bent gevraagd praktijkervaringen binnen dit onderwerp met ons te delen.

Wij willen u vragen of we deze praktijkervaringen anoniem mogen verwerken en na toestemming van u, mogen gebruiken binnen het vooronderzoek van ons onderzoeksverslag.

U hebt te allen tijde inzage in de door u toegevoegde gegevens. Daarnaast is dit toestemmingsformulier opgesteld op vrijwillige basis. Wat betekent dat u zich op ieder moment, zonder opgave van reden, kan terugtrekken uit het onderzoek.

Ik geef **wel / geen** toestemming aan Marjolein Noordanus en Marlon Gering om de verwerkte gegevens, na goedkeuring van mijzelf, te gebruiken voor het vooronderzoek van het hiervoor genoemde onderzoek.

Naam:

Datum:

Functie:

Plaats:

Handtekening:

Wij verklaren hierbij dat we u volledig hebben geïnformeerd over het besproken onderzoek en de bestemming van uw gegevens.

Wanneer er tijdens het onderzoek informatie bekend wordt die de toestemming van u zou kunnen beïnvloeden, dan brengen wij u daar tijdig van op de hoogte.

Naam:

Datum:

Functie:

Plaats:

Handtekening:

B. Informed consent

Faculteit Gezondheid, Gedrag en Maatschappij Instituut voor Vaktherapeutische en Psychologische studies Creatieve Therapie – Beeldende Therapie

Onderwerp: Onderzoek implementatie van vaktherapie binnen Stichting Meerkring

Nijmegen, maart 2016

Beste lezer,

In het kader van onze studie aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, hebben wij een afstudeeronderzoek over de implementatie van vaktherapie binnen Stichting Meerkring. Voor dit onderzoek hebben wij gegevens nodig over de huidige **implementatie*** van vaktherapie binnen het onderwijs, vanuit verschillende perspectieven.

**Binnen dit onderzoek wordt er van een optimale implementatie gesproken wanneer er twee identiteiten zijn, de school en de vaktherapeut. Zij begrijpen elkaar in wat ze doen en waar ze voor staan. Vanuit beide identiteiten wordt er open naar elkaar gekeken en met elkaar gesproken. Zodat er een optimale samenwerking kan ontstaan, waar sprake is van synergie (1+1=3).*

Binnen Stichting Meerkring hebben twee vaktherapeuten hun eigen praktijk binnen een school opgebouwd. Dit schooljaar zijn er op vier scholen vaktherapeuten in opleiding aanwezig. In ons vooronderzoek wordt duidelijk dat het onderwijs en vaktherapie beide de ontwikkeling van het kind vooropstellen, echter maken ze in hun basisvisie gebruik van andere doelstellingen. Wij vermoeden dat het verschil in doelstellingen een effect heeft op de implementatie van vaktherapie binnen Stichting Meerkring. Met dit onderzoek willen we helderheid verkrijgen over de invloed van doelstellingen op de implementatie. Daarnaast willen we kijken waar mogelijkheden liggen voor de vaktherapeut en haar therapie om de implementatie binnen het onderwijs te verbeteren.

Voor dit onderzoek willen wij gebruik maken van twee groepsdiscussies. Wanneer mogelijk willen we kijken of we met beide groepen, of een deel ervan, resultaten van beide groepsdiscussies kunnen bespreken. Groep 1 bestaat uit vaktherapeuten met een eigen praktijk binnen Stichting Meerkring en directie van Stichting Meerkring. Groep 2 bestaat uit leerkrachten, internbegeleider(s) en directie van de basisschool. Wanneer u deel wilt nemen aan ons onderzoek, betekent dit dat we op korte termijn bij elkaar zullen komen. We realiseren ons de volle agenda's en de vraag tot een snelle beschikbaarheid. Hopelijk kunt u voor ons een gaatje vinden. We hebben een schema bijgevoegd waarop u kunt aangeven wanneer u beschikbaar bent.

Wat vragen wij van u

- Een open houding ten aanzien van ons onderzoek en deelnemersgenoten;
- Op kort termijn een uur beschikbaarheid;
- Tijdens de groepsdiscussies vragen we u te reageren op vragen en stellingen vanuit uw eigen expertise op micro niveau;
- U geeft toestemming dat we de verzamelde gegevens, na uw goedkeuring, geanonimiseerd mogen gebruiken voor ons onderzoek;
- U geeft goedkeuring of verbeteringen via de mail op de door ons verzamelde gegevens;
- Eventueel neemt u deel aan een tweede bijeenkomst waarin resultaten van beide groepsdiscussies met elkaar, in een open gesprek, besproken worden. Of u geeft een reactie via de mail op de resultaten van beide groepsdiscussies.

Wat kunt u van ons verwachten

- U krijgt inzicht in de verzamelde gegevens en resultaten;
- U krijgt de mogelijkheid te reageren op de verzamelde gegevens en resultaten;
- Wanneer gewenst heeft u inzicht, na behalen op de HAN, in ons onderzoeksverslag;
- Wanneer gewenst bent u welkom op onze onderzoek presentatie 17 juni 2016 in Nijmegen;
- Deelname aan dit onderzoek zal behalve tijdsbelasting geen verdere risico's of ongemak met zich meebrengen.
- Een boeiende bijeenkomst met twee enthousiaste beeldende therapie studenten.

Toestemming

Uw bijdrage aan het onderzoek is op vrijwillige basis, dit betekent dat u op ieder moment, zonder opgave van reden, kunt stoppen met het onderzoek.

Ik geef **wel / geen** toestemming dat mijn geanonimiseerde gegevens, na goedkeuring, worden opgenomen in het onderzoeksverslag

Ik geef **wel / geen** toestemming voor audio en beeld opnames van de groepsdiscussies, inzichtelijk voor de onderzoekers, begeleidster en opdrachtgeefster.

Ik neem **wel / geen** deel aan het onderzoek.

Naam deelnemer:

Datum:

Functie deelnemer:

Plaats:

E-mailadres:

Handtekening:

Op de volgende pagina is een schema bijgevoegd, wij verzoeken u deze in te vullen zodat wij zo snel mogelijk tot een geschikte datum kunnen komen. Van de uiteindelijke datum en tijdstip brengen wij u via de mail op de hoogte.

-----Marjolein

Noordanus en Marlon Gering verklaren hierbij de deelnemer volledig te hebben geïnformeerd over het genoemde onderzoek.

Als er tijdens het onderzoek informatie bekend wordt die de toestemming van de deelnemer zou kunnen beïnvloeden, dan brengen de onderzoekers de deelnemer daar tijdig van op de hoogte.

Naam onderzoeker 1:

Datum:

Naam onderzoeker 2:

Plaats:

Handtekeningen:

Mocht u na het lezen van deze brief nog vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met Marjolein Noordanus of Marlon Gering via het e-mailadres onderzoek.meerkring@gmail.com.

Alvast bedankt en met vriendelijke groet,

Marjolein Noordanus en Marlon Gering

Gegevens onderzoekers:

@ onderzoek.meerkring@gmail.com

Onderzoekbegeleidster: Heleen Schuld @heleen.schuld@han.nl

T 06-14569565

Opdrachtgeefster: Marcella Klamer @marcella.klamer@gmail.com

Schema datums groepsdiscussies

[illegible]

C. Verklaring tot deelnameformulier

Faculteit Gezondheid, Gedrag en Maatschappij Instituut voor Vaktherapeutische en Psychologische studies Creatieve Therapie – Beeldende Therapie

Verklaring tot deelname aan onderzoek.

U verklaart met ondertekening van dit formulier deel te nemen aan het onderzoek naar de implementatie van vaktherapie binnen Stichting Meerkring. U bent zowel schriftelijk als mondeling op de hoogte gebracht van het doel van het onderzoek en verdere benodigdheden. Uw bijdrage aan het onderzoek is op vrijwillige basis, dit betekent dat u op ieder moment, zonder opgave van reden, kunt stoppen met het onderzoek.

Wat kunt u van ons verwachten:

- U krijgt inzicht in de verzamelde gegevens en resultaten;
- U krijgt de mogelijkheid te reageren op de verzamelde gegevens en resultaten;
- Wanneer gewenst hebt u inzicht in ons onderzoeksverslag, na beoordeling aan de HAN;
- Wanneer gewenst bent u welkom op onze onderzoek presentatie 17 juni 2016 in Nijmegen
- Deelname aan dit onderzoek zal behalve tijdsbelasting geen verdere risico's of ongemak met zich meebrengen;
- Een boeiende bijeenkomst met twee enthousiaste beeldende therapie studenten.

Wat verwachten wij van u:

- Een open houding ten aanzien van ons onderzoek;
- Tijdens het gesprek, vragen wij u te reageren op vragen en stellingen vanuit uw eigen expertise;
- U geeft toestemming dat we de verzamelde gegevens, na uw goedkeuring geanonimiseerd mogen gebruiken voor ons onderzoek;
- U geeft goedkeuring of verbeteringen via de mail op de door ons verzamelde gegevens;
- Eventueel geeft u een reactie, via de mail, op de verzamelde gegevens van alle deelnemers.

Toestemming

Ik geef **wel / geen** toestemming dat mijn geanonimiseerde gegevens, na goedkeuring, worden opgenomen in het onderzoeksverslag

Ik geef **wel / geen** toestemming voor audio en beeld opnames van het gesprek, inzichtelijk voor de onderzoekers, begeleidster en opdrachtgeefster. Na analyse worden de opnames vernietigd.

Ik neem **wel / geen** deel aan het onderzoek.

Naam deelnemer:

Datum:

Functie deelnemer:

Plaats:

E-mailadres:

Handtekening:

-----Marjolein

Noordanus en Marlon Gering verklaren hierbij de deelnemer volledig te hebben geïnformeerd over het genoemde onderzoek. Wanneer er tijdens het onderzoek informatie bekend wordt die de toestemming van de deelnemer zou kunnen beïnvloeden, dan brengen de onderzoekers de deelnemer daar tijdig van op de hoogte.

Naam onderzoeker 1: Marjolein Noordanus

Datum: 8 april 2016

Naam onderzoeker 2: Marlon Gering

Plaats: Nijmegen

Handtekeningen:

Marjolein Noordanus en Marlon Gering

Gegevens onderzoekers:

@ onderzoek.meerkring@gmail.com

Onderzoekbegeleidster: Heleen Schuld @heleen.schuld@han.nl

T 06-14569565

Opdrachtgeefster: Marcella Klamer @marcella.klamer@gmail.com

D. Interviewgids vaktherapeut

Welke invloed heeft het verschil in doelstellingen, tussen het onderwijssysteem en vaktherapie, op de implementatie van vaktherapie binnen stichting Meerkring volgens het bestuur en vaktherapeuten?

- *wat zijn de verschillende doelstellingen in het onderwijssysteem en vaktherapie*
- *hoe is de samenwerking tussen het onderwijs en vaktherapeut volgens het bestuur en vaktherapeuten*
- *hoe is vaktherapie geïmplementeerd in het onderwijs volgens het bestuur en vaktherapeuten*

1. introductie op het onderzoek en gesprek

Bespreek onderzoeksvraag en de plek van het huidige gesprek in het onderzoek

2. Introducerende vragen

- a) *Kunt u in eigen woorden iets vertellen over waar de school (waarbinnen u werkt) voor staat?*
- b) *Bent u bekend met het beleidsstuk van de school waarbinnen u werkt?*
- c) *Hoe zou u vaktherapie binnen het onderwijs omschrijven?*
- d) *Hoe zou u uw functie omschrijven?*
- e) *Waar staat vaktherapie binnen het onderwijs voor? Van welke doelstellingen worden gebruik gemaakt?*
- f) *Hoe vult u binnen de therapie deze doelstellingen in?*
Maak je hierbij gebruik van bepaalde methodiek?
- g) *Kunt u zich vanuit uw eigen expertise verplaatsen in de doelstellingen van het onderwijs? Toelichting.*

3. Specifieke vragen en concrete voorbeelden

- a) *Noem 3 succesverhalen in de samenwerking met het onderwijs.*
- b) *Noem 3 verbeterpunten in de samenwerking met het onderwijs.*
- c) *Wij vragen u te reageren op deze casus: Een leerling heeft graffiti op de schoolmuren gespoten. De school weet niet welke leerling hiervoor verantwoordelijk is en heeft de onkosten moeten bekostigen. Binnen de therapie vertelt de cliënt dat zij verantwoordelijk is voor de graffiti.*
- wat verwacht u van de therapeut - de therapeut vertelt het voorval niet aan de school, reactie
- d) *Wij vragen u te reageren op deze casus: Een leerling heeft een voetbalverbod op het plein, tijdens de therapie voetbalt hij samen met de therapeut op het plein.*
- e) *Wij vragen u te reageren op deze casus: Een leerling slaat een andere leerling op het schoolplein. Als consequentie wordt hij korter gehouden, zo moet hij een aantal keer binnen blijven in de pauze. In de therapie krijgt dezelfde leerling juist de ruimte om ervaringsgericht te ontdekken.*
- f) *Wij vragen u te reageren op de volgende stellingen:*
 - *De visie 'een kind wordt vanuit diens eigen belevingswereld benaderd' is passend binnen het pedagogisch leerklimaat van de school'.*
 - *Het onderwijssysteem mag te allen tijde tijdens een therapiesessie naar binnen lopen.*
 - *Het kind in therapie krijgt de ruimte om met flessen verf te spuiten.*
 - *De therapeut heeft een pedagogische taak binnen de school/op het plein.*
 - *Het kind in therapie krijgt de ruimte met zijn/haar telefoon bezig te zijn.*
 - *Het onderwijssysteem heeft het recht te weten wat een kind binnen de therapie doet en vertelt.*

4. Foto's

Er worden twaalf foto's aan u gepresenteerd wij willen u vragen hierop te reageren vanuit uw eigen expertise. Denk hierbij aan de benadering van de therapie en haar doelstellingen.

a)	<i>werkstukken klaslokaal</i>	<i>werkstukken therapieruimte</i>
b)	<i>toegang klaslokaal</i>	<i>toegang therapieruimte</i>
c)	<i>voorbereiding handvaardigheidles</i>	<i>voorbereiding therapiesessie</i>
d)	<i>werkstuk van leerling</i>	<i>werkstuk van cliënt</i>
e)	<i>klaslokaal</i>	<i>therapieruimte</i>
f)	<i>leerling verven</i>	<i>cliënt beeldend werken (handen in verf)</i>

5. Oplossingen en verbeterpunten

- a) *Heeft u mogelijk oplossingen/verbeterpunten voor de door u gesignaleerde problemen?*
- b) *Hebt u suggesties voor mogelijke verbeterpunten?*
- c) *De vaktherapie is optimaal geïmplementeerd binnen het onderwijs, hoe ziet dit plaatje eruit?*

6. Samenvatten van gesprek.

We naderen het einde van dit gesprek, zijn er dingen die u hebt gemist of nog aan ons kwijt wil?

7. Afsluiten

Bedanken voor tijd en moeite + vervolgstappen bespreken.

wij sturen binnen twee dagen een samenvatting, wij vragen of u binnen een week kan reageren (overleggen).

Bent u het eens met onze samenvatting, heeft u toelichting(en)/verbetersuggestie(s)?

E. Interviewgids bestuur

1. Introductie op het onderzoek en gesprek

bespreek onderzoeksvraag en de plek van het huidige gesprek in het onderzoek

- Welke invloed heeft het verschil in doelstellingen, tussen het onderwijssysteem en vaktherapie, op de implementatie van vaktherapie binnen stichting Meerkring volgens het onderwijssysteem?
- Welke invloed heeft het verschil in doelstellingen, tussen het onderwijssysteem en vaktherapie, op de implementatie van vaktherapie binnen stichting Meerkring volgens het bestuur en vaktherapeuten?¹

2. Introducerende vragen

- a) *Kunt u ons iets vertellen waar Stichting Meerkring voor staat. Wat is haar visie? Wat zijn haar doelstellingen?*
- b) *Hoe zijn de doelstellingen binnen Stichting Meerkring tot stand gekomen?*
Wordt er dan gebruik gemaakt van methodes, of heeft de leerkracht de ruimte er een eigen invulling aan te geven?
- c) *Hoe is de samenwerking met vaktherapie binnen de Stichting tot stand gekomen?*
- d) *Hoe is uw functie gekoppeld aan de vaktherapeut?*
- e) *Hoe zou u vaktherapie omschrijven?*
- f) *Wat is volgens u het belang van vaktherapie binnen Meerkringscholen?*
Zou u vaktherapie aanraden aan andere onderwijsinstellingen/stichtingen?
Noem drie punten waarmee je vaktherapie aan zou raden, of juist niet.

3. Specifieke vragen en concrete voorbeelden

- a) *Herkent u dat de doelstellingen van vaktherapie en het onderwijssysteem van elkaar verschillen?*
Waar ziet u deze verschillen?
- b) *Hoe kijkt u naar de implementatie van vaktherapie binnen de Meerkringscholen?*
- c) *Hoe kijkt u naar de implementatie in samenwerking met de vaktherapeutische stagiaires?*
- d) *Denkt u dat het verschil in doelstellingen invloed heeft op de implementatie van vaktherapie?*
Zo ja, hoe? Zo nee, hoe dan niet?
→ zo nee bron 'De school is een pedagogisch-didactisch instituut. Dat betekent dat therapie niet binnen school past (Handboek kleine psychopathologie in school, Mulligen, Mijland, Nieuwenbroek, 2009).
- e) *Wij vragen u te reageren op de volgende stellingen/casus:*
 - De visie 'een kind wordt vanuit diens eigen belevingswereld benaderd' is passend binnen het pedagogisch leerklimaat van de school'.
 - Het onderwijssysteem mag te allen tijde tijdens een therapiesessie naar binnen lopen.
 - Het kind in therapie krijgt de ruimte om met flessen verf te spuiten.
 - De therapeut heeft een pedagogische taak binnen de school/op het plein.
 - Het kind in therapie krijgt de ruimte met zijn/haar telefoon bezig te zijn.
 - Het onderwijssysteem heeft het recht te weten wat een kind binnen de therapie doet en vertelt.
 - Een leerling heeft een voetbalverbod op het plein, tijdens de therapie voetbalt hij samen met de therapeut op het schoolplein.

¹ Vanwege minimale tijd (30 min, i.p.v. 45 min) is het interview op het laatste moment ingekort. Wat blauw gekleurd is zijn de vragen die aan de orde zijn gekomen.

4. Foto's

Er worden twaalf foto's aan u gepresenteerd wij willen u vragen hierop te reageren vanuit uw eigen expertise. Denk hierbij aan de benadering van het onderwijssysteem en haar doelstellingen.

a)	<i>werkstukken klaslokaal</i>	<i>werkstukken therapieruimte</i>
b)	<i>toegang klaslokaal</i>	<i>toegang therapieruimte</i>
c)	<i>voorbereiding handvaardigheidsles</i>	<i>voorbereiding therapiesessie</i>
d)	<i>werkstuk van leerling</i>	<i>werkstuk van cliënt</i>
e)	<i>klaslokaal</i>	<i>therapieruimte</i>
f)	<i>leerling verven</i>	<i>cliënt beeldend werken (handen in verf)</i>

5. Oplossingen en verbeterpunten

- a) *Heeft u mogelijk oplossingen/verbeterpunten voor de door u gesignaleerde problemen?*
- b) *Hebt u suggesties voor mogelijke verbeterpunten?*
- c) *De vaktherapie is optimaal geïmplementeerd binnen het onderwijs, hoe ziet dit plaatje eruit?*
- d) *Hoe ziet het ideaalbeeld van een optimale implementatie eruit?*

6. Samenvatten van gesprek.

We naderen het einde van dit gesprek, zijn er dingen die u hebt gemist of nog aan ons kwijt wil?

7. Afsluiten

Bedanken voor tijd en moeite + vervolgstappen bespreken.

wij sturen binnen twee dagen een samenvatting, wij vragen of u binnen een week kan reageren (overleggen).

Bent u het eens met onze samenvatting, heeft u toelichting(en)/verbetersuggestie(s)?

F. Foto-elicatie

Tijdens het interview zijn de deelnemers gevraagd te reageren op twaalf foto's. Tijdens het eerste interview is een toevallige volgorde bepaald, deze volgorde is daarna aangehouden bij de interviews die volgde. De foto's zijn hier afgebeeld in de volgorde zoals ze ook tijdens het interview werden getoond.

1) 	4)
2) 	5)
3) 	6)

7)

10)

8)

11)

9)

12)

G. Voorbeeld uitschrijven interview

... Hoe zou je vaktherapie binnen het onderwijs omschrijven, in je eigen woorden?

Eeeuh, als een eeh heel effectieve methode van ondersteuning van kinderen met een hulpvraag. Gewaardeerd door de leerkrachten die er bijvoorbeeld mee te maken krijgen, door ouders ook meestal, door de kinderen sowieso. Maar qua positionering komt het neer op het verhaal van Sisyphus die gewoon eeh constant de steen of zijn rots omhoog douwt en die weer omlaag rolt. Want het is toch elke keer op iedere school ook al bestaat het 10 jaar, ik weet niet, eeh is het toch weer zo van wat is het eigenlijk. Elke keer weer opnieuw uitleggen en vechten voor het eigen bestaansrecht. Op dit moment ben ik alleen werkzaam op de #####, ik ben wel in gesprek om mogelijk op een andere school te werken. Of het was ooit de vraag of iemand als een ambulant persoon op de school kon komen, ze willen niet een constant iemand, maar op het moment dat ze een kind waarvan ze denken die kan er echt iets aan hebben. Dat ze dan beroep op iemand kunnen doen, dus nog even afwachten. Ik zou dan een ruimte binnen deze school opzetten.

Hoe zou jij je functie, binnen deze school, binnen #####, omschrijven of binnen Stichting Meerkring?

Ik eeh ik ben op school beschouw ik me als één mogelijk punt waar bijvoorbeeld IB terecht kan. Als hij het heeft over een kind waar hij over twijfelt van is dit meer een kind waar we een leerwegondersteunende wat heb je allemaal, moeten we inslaan met RT en zo heel traject. Of gaat het dan meer om een eeh een sociaal emotionele problematiek? Kan jij er iets mee, of kan het misschien allebei? Dus soms is het eeh gewoon vrijblijvend overleg over een kind. En soms dan is IB, dit hebben we al geprobeerd, misschien kan hij bij jou op de juiste plek zijn. Ik heb een ondersteunende functie op de school voor leerlingen met zorg.

Umm als je vaktherapie, dit onderwerp we hebben het er net al even over gehad, wat voor een umm, doelstellingen gebruikt de vaktherapie? Wat heeft de therapie eigenlijk als doel waardoor het kind uiteindelijk terug onderwijs, wat is daar de gedachte achter? Wat gebruik je zelf?

Hele brede vraag, ik denk dat het één doel is zeker, altijd dat kinderen lekker in hun vel zitten en dat kinderen in staat gesteld worden om zelf beter om te kunnen gaan met hetgeen hun belemmerd. Zowel in het onderwijs, in de les als überhaupt, als ergens anders. Is dit dan ook die ondersteunende functie om het kind optimaal te kunnen laten ontwikkelen, vat ik het dan goed samen? Ja, een soort van voorwaarde scheppen zodat ze optimaal kunnen leren. Ik denk ook ontwikkelen, niet alleen het leren of, of leren in de brede zin? Nou, gezien de doelstellingen vanuit school vaak zijn dat het om leren gaat, dat ze daaraan vastmaken of het goed of niet goed gaat, zou ik zeggen dat het om leren gaat. Maar vanuit de therapeut gezien is het zeker ontwikkelen. Ja sorry, ik bedoelde hem inderdaad ook voor de therapeut, die doelstellingen. Oh zo, jazerker ...

H. Voorbeeld samenvatten interview

... Vaktherapie binnen het onderwijs is een effectieve methode om kinderen met een hulpvraag te ondersteunen. Het wordt gewaardeerd door kinderen, meestal door ouders en door leerkrachten die er mee te maken krijgen. Maar qua positionering komt het neer op het verhaal van Sisyphus, die de steen omhoogduwt en continu naar beneden rolt. De vaktherapeut moet binnen het onderwijs vechten voor haar bestaansrecht, iedere keer opnieuw uitleggen wat het inhoud.

Als vaktherapeut in de school, heb ik een ondersteunende functie voor leerlingen met zorg.

De doelstelling van de therapie is ontwikkelen, dat je grip krijgt op jezelf, dat je jezelf kan aansturen, empowerment. Dat kinderen beter leren omgaan met hetgeen hen belemmert.

Ik kan me verplaatsen in de doelstellingen van het onderwijs, ik heb er begrip voor.

Succesverhalen van de samenwerking met het onderwijs als vaktherapeut:

1) open communicatie tussen vaktherapeut en onderwijsinstelling, waardoor de vaktherapeut voor een verhelderende functie kan zorgen.

Een leerling in groep 3 komt lastig mee met de aangeboden lesstof, soms deed hij wel mee met de lesstof, soms niet. Daarnaast komt hij uit een sociaal zwak milieu. De school kon lastig inschatten wat maakte dat hij niet goed mee kon komen. In de therapie kwam ik erachter dat hij weinig mee kreeg wat er om hem heen gebeurde, hij had veel woede-uitbarstingen. Hij kon slecht metalliseren, de omgeving was voor hem vijandig. In de therapie heb ik structuur aangeboden en stil gestaan bij wat denk je, wat voel je, wat vraag je je af, etc. De leerkracht merkte dat er veel gaande was bij de leerling, hij was aan het groeien, ook was hij meer betrokken bij de les. Ze konden ook beter zien waar hij wel mee kon komen en waar niet, er kwam een rode lijn in. Na een intelligentieonderzoek werd bevestigd dat hij het niveau van het regulier onderwijs niet aan kon. Door de samenwerking konden we goed kijken hoe de leerling tot het einde van het schooljaar te begeleiden. De vakkennis, kunde en professionaliteit van de vaktherapeut vloeide samen met de vakkennis van het onderwijs. Door de open samenwerking kon deze leerling goed begeleid worden in zijn leertraject.

2) Vaktherapie heeft een verhelderende functie voor het onderwijs.

Twee kinderen zijn aangemeld bij de vaktherapeut. Thuis is er sprake van een heftige vechtscheiding, dit was nog niet bekend bij school. School wist dus ook niet dat het niet goed ging met de twee kinderen. De school vond deze informatie heel waardevol.

Doordat de informatie gedeeld werd kon de school beter in dialoog met de ouders en hadden ze beter zicht op de kinderen. De school kon meer begrip tonen voor de kinderen.

3) Een leerkracht die gebruik maakt van de specialisatie van de vaktherapeut.

Een leerkracht stelt een vraag of een kind in therapie kan. Het kind heeft namelijk ...

I. Voorbeeld coderen interview

The screenshot displays the NVivo Plus interface. The top menu bar includes FILE, HOME, CREATE, DATA, ANALYZE, QUERY, EXPLORE, LAYOUT, and VIEW. The left sidebar shows a project tree with folders like Nodes, Sources, Collections, Queries, Reports, and Maps. The main workspace is titled 'Implementatie vaktherapie.nvp - NVivo Plus' and shows a text document with Dutch text. The text discusses the implementation of a therapeutic approach within a school, mentioning the role of the teacher and the importance of communication. A yellow highlight is visible on the text: 'Ik kan me verplaatsen in de doelstellingen van het onderwijs. Ik heb er b'. Below the text, a coding density chart is visible, showing various codes and their density. The chart includes labels such as 'Ondersteuning', 'Open communicatie', 'Behoeftes centraal', 'Steen', 'Privacy', 'Financiering', 'Bewegingen centraal', 'Meebewegen', 'Afstemming', 'Ideaalbeeld vaktherapie', 'Taak therapeut', 'Visie', 'Synergie', 'Organisatie', 'Doel therapie centraal', 'Doelst Ond Agogisch', 'Visie onderwijs', 'Daltonschool', 'Norm', 'Positionering vaktherapie', 'Onveilig', 'Huidige implementatie', 'Belevingswereld', 'Compromis', 'Ondersteunende functie', 'Verplaatsen Ond Doelst', 'Beleidsstuk', and 'Interactie'. The bottom status bar shows 'MG 103 items', 'Nodes 31', 'References 41', 'Read-Only', 'Line 37 Column 0', and 'Code At Ondersteunende functie (Nodes)'.

J. Fragment codeboom

Implementatie vaktherapie.nvp - NVivo Plus

FILE HOME CREATE DATA ANALYZE QUERY EXPLORE LAYOUT VIEW

Go Refresh Open Properties Edit Paste Copy Cut Merge Format Paragraph Styles PDF Selection Text Region Editing Insert Replace Delete Spelling

Workspace Item Clipboard

Nodes

Look for Search In Nodes Find Now Clear Advanced Find

Nodes

Name	Sources	References	Created On	Created By	Modified On
Foto elicitatie		3	60 15-5-2016 14:01	MG	15-5-2016 14:05
Creativiteit		2	5 3-5-2016 10:20	MG	14-5-2016 17:21
Beperkte creativiteit		2	2 3-5-2016 10:26	MG	12-5-2016 21:17
Geen creativiteit		1	1 3-5-2016 10:24	MG	4-5-2016 13:15
Geen ruimte creativiteit		1	1 3-5-2016 10:19	MG	4-5-2016 13:15
Doelstellingen onderwijs		3	21 15-5-2016 14:03	MG	15-5-2016 14:05
Doelst Ond Beperkte keuze		2	2 3-5-2016 10:22	MG	13-5-2016 9:57
Doelst Ond Doelgericht		3	7 3-5-2016 10:17	MG	13-5-2016 10:00
Doelst Ond Herkenning		1	1 3-5-2016 10:24	MG	4-5-2016 13:15
Doelst Ond Inriching		2	5 3-5-2016 10:18	MG	14-5-2016 17:41
Doelst Ond Open deuren		1	1 12-5-2016 21:02	MG	12-5-2016 21:02
Doelst Ond Structuur		2	2 12-5-2016 20:44	MG	12-5-2016 21:01
Doelst Ond Voorbereiden		1	1 12-5-2016 20:37	MG	12-5-2016 20:37
Doelst Ond Werkdruk		1	1 12-5-2016 20:29	MG	12-5-2016 20:29
Doelstellingen Therapie		3	23 15-5-2016 14:04	MG	15-5-2016 14:05
Doelst The Inriching		2	4 12-5-2016 20:39	MG	15-5-2016 13:48
Uitnodigend		2	2 13-5-2016 9:54	MG	13-5-2016 9:54
Doelst The Materiaal		1	1 12-5-2016 20:39	MG	13-5-2016 12:57
Doelst The Modellijkheden		3	6 12-5-2016 20:28	MG	15-5-2016 13:48

Sources

Nodes

Classifications

Collections

Queries

Reports

Maps

Folders

K. Codeboom

Implementatie vaktherapie.nvp - NWvo Plus

FILE

HOME

CREATE

DATA

ANALYZE

QUERY

EXPLORE

LAYOUT

VIEW

Go

Refresh

Open

Properties

Edit

Paste

Cut

Copy

Merge

Clipboard

Format

Paragraph

Styles

Select

PDF Selection

Text

Region

Editing

Find

abc

Replace

Delete

Insert

ABC

Spelling

Proofing

Workspace

Nodes

Cases

Sentiment

Relationships

Node Matrices

Look for

Search In

Nodes

Find Now

Clear

Advanced Find

Nodes

Name

Sources

References

Created On

Created By

Modified On

Doelstellingen		3	27	3-5-2016 10:12	MG	14-5-2016 17:21
Foto elicatie		3	60	15-5-2016 14:01	MG	15-5-2016 14:05
Goede samenwerking		3	11	5-5-2016 13:27	MG	15-5-2016 13:53
Implementatie		3	11	3-5-2016 9:59	MG	15-5-2016 13:49
Nut vaktherapie		3	9	3-5-2016 9:13	MG	15-5-2016 13:49
Organisatie		3	10	3-5-2016 9:58	MG	15-5-2016 13:49
Overig		2	7	14-5-2016 20:50	MG	14-5-2016 20:51
Stagiaires		2	6	12-5-2016 20:27	MG	15-5-2016 13:49
Verbeterpunten		3	15	8-5-2016 20:41	MG	15-5-2016 13:50
Visie onderwijs		5	6	3-5-2016 11:21	MG	15-5-2016 13:52

Nodes

Sources

Classifications

Collections